

ELŐFIZETÉS

HELYEK:
 Egy évre 24 koron.
 Egy hónap 2 koron.

VEJÉK:
 Egy évre 20 koron.
 Egy hónap 2 k. 20 f.

IRDETESEK:
 4-ismébes postai sor egyenként 20 sz.
 minden levélben 10 sz.
 Nyitási sor 20 sz.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és ceanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 247.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szerda, július 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vendérelkek: Hare a tiaráért.
- A képviselőház ülése.
- A kibontakozás útján.
- A főváros bűnkronikájából.
- As aninai nagy asztrájk.
- A színház ügye.
- A pápa halála.
- A megakéskött bányamérnök.
- Appenyl — nem mond semmit.
- As aradi Deák-ünnep.
- Lahovary herceg kalandja.
- A jókedvü vádlott.
- Tarca: Menyházán. Irta: Tompa Kálmán. — XIII. Leó életéből.
- Gaarnek: As örökség. Irta: Horváth Kornél dr.

Harc a tiaráért.

Arad, július 21.

A gyásznap ez óráiban, sőt már napok óta folyik a szó az egész világsajtóban arról, hogy ki lesz az új pápa? Mérlegelik, latolgatják a pápajelöltek esélyeit.

Szellemi tehetségek tekintetében *Svampa* bibornok, Bologna érseke jön legelőször tekintetbe, aki egyházának egyik legragyogóbb elméje, azonban pápabilének nem tekinthető, mert bár csak 52 éves, de szélütött, beteges ember.

Vanutelli biborosról nem sok jót tudnak. Már sokkal erősebb jelölt *Gotti* kardinális, aki ma alig hetven esztendő és 1895. óta viseli a vörös kalapot. Születésére nézve genuai. Sok éven át tanított

a genuai tengerész kadétiskolában megnyitást és természettudományokat. Diplomáciai küldetésben is részt vett. Ez akkor volt, midőn a pápa 1892-ben, mint nunciust Brazilliába küldte. Azt beszélik, hogy még ma is úgy él, mint valami zárdabeli fráter, bizonyosságul annak, hogy mily egyszerű, mily szerény. Azt is beszélik róla, hogy nem akart biborossá lenni, úgy, hogy a pápa reákenyszerítette a bibornoki kalapot. Állítólag nagyon alacsony származású: egy *facchino* (hordár) fia. De hát ez mit sem tesz a katolikus egyház demokratikus szervezetében. *Gruscha* bibornok is iparos szülőktől származik.

Gotti alig ismeretes a külföld előtt. Nagyon tartózkodó állást foglalt el és minthogy a karmelita rendhez tartozik, nem rokonszenves egyéniség a Vatikán előtt, a hol legfeljebb a benediktinusokat szívelelik. *Gotti* a jezsuitizmus befolyása alatt áll, azonban mégis mérsékeltebb, mint *Rampolla* kardinális, a kihez *Gotti* oly közel áll, hogy bizonyosra vehető, mikép az államtitkár maga is a karmelita barátja adná szavazatát. Az is valószínű, hogy mivel most már *Rampolla* jelölése sok ellenségére való tekintettel nem biztat sikerrel, *Rampolla* *Gotti* javára vissza fog lépni.

Erősen a mérlegbe esik a szent kollégium doyenje, a 77 éves *Oreglia di Santo Stefano*. Ez a piemonti születésű pap, akinek a szurós szeméi barátságta-

lanul villognak a szemüveg alól, nagy szerepet játszik a pápa elhunytá óta. O a szent katolikus egyház camerlengoja. IX. Pius pápa halála után *Pecci* bibornok, a későbbi XIII. Leó pápa vezette a konklávet, mint camerlengo. Igaz, hogy nagyon kevésszer lett a camerlengóból pápa, de *Oreglia* nem is rendelkezik olyan kiváló tulajdonságokkal, amelyek őt a tiarára érdemessé tennék. Az ancienuitás szól egyedül mellette. Legrégebben hordja a bibort. harminc év óta kardinális.

Sokkal komolyabban jön számításba *Pietro* bibornok, aki körülbelül olyan idős, mint *Oreglia*, de csak tíz év óta bibornok. Nagyon tartózkodó jellemű ember. Visszatartja gondolatait, hogy ne szerezzen ellenségeket. IV. Márton pápa mondásával tart: Ha az ingem ismerné gondolataimat, elégetném. *Pietronak* nincsenek ellenségei a kollégiumban, de barátai sem. Az ő pápasága mellett magas kora dacára is, már csinálják a hangulatot. Mert sok bibornok éppen idős pápát szeretne választani, mivel a mostani nagyon is sokáig uralkodott felettük.

Még egy van, aki méltán sorakozhatik a pápajelöltekhez s ez *Sarto* bibornok, Velence pátriárkája, a ki alig 68 esztendő. Miután *Rampolla* és mások versenyeznek a pálmáért, mily könnyen megeshetik, hogy *Sarto* diadalmaskodik. A Rómától távol élő bibornokok nem vesznek részt a kulissza-háboruban, nincs irigyük, ellenségük. Megeshetik tehát, hogy

Menyházán.

(1903. július 20.)

Régesrég bolyongok vágyak tengerével
 S keresem az Istent utakon, útfélen.
 De hol megtalálnám, ott még sose jártam,
 Csak most, itt e völgynek ózondus ölében...
 Itt, a hol a bércek majd az égbe nyulnak
 S szellő suhogásán új létre kel minden,
 Hol csacsogó forrás úde italától
 A sirba térd is téged imád Isten!

Oh, hogy ily sokáig kellett bolyongnom,
 Oh, hogy ily sokáig kerestem hatalmad,
 Hol a fáradt testnek édes nyugodalmát
 A lég illatában, csendjében megadtad...
 Örök küzdő lelkem megpiheni érzem
 S benned bizva kelek új küzdés útjára.
 Áldva légy nagy Isten, s te meg virulj tovább
 Menyháza fürdője: Isten szentegyháza!

Tompa Kálmán.

XIII. Leó életéből.

(Egy csomó apróság.)

Az egyház nagy halottjának, a tegnap elhunyt XIII. Leó pápának szervezete valósággal dacolt az idő vasfogával. Pedig nem is nagyon

kimélte magát. Még kedves doktorának, *Lapponinak* sem fogadott mindig szót. Nagyon szeretett ugyanis éjszakázni. Néha tizenegyig, fél tizenkettőig is fenmaradt olvasgatva vagy latin verseket csinálva.

Egy izben nagyon szigorúan meghagyta aztán *Lapponi*, hogy többé tíz óra után világos ságot ne lásson. Ő szentsége azonban kifogott rajta. Tíz óra után lecsavarták a lámpást s egy apró, kis kizilámpást gyújtott meg. Leült egy alacsony tabourette-re, s így olvasott vagy írt tovább. A kis lámpát évekig egy kedves fiatal udvari papja tartotta, aki egy alkalommal azonban hirtelen magasabbra emelte a lámpást, ennek világa kilátszott az ablakon. *Lapponi* rájött az egész dologra s másnap a fiatal papot tette felelőssé, hogy megrövidíti a pápa életét. Másnap este aztán, mikor a lámpatartásra került a sor, a fiatal pap betegét jelentett. Ennek a különzését is megtudta a pápa és azontul nem éjjelezett többé.

Magyar papokat is szívesen tartott udvarában. Véletlenül egymásután néhány igen szép magyar papja volt s akkor mondta: Hungari habent physiognomiam pulchram. Kedvence volt sokáig egy kálvinistából áttért fiatal magyar pap, aki néhány évig mint protonotarius is működött mellette. Egy izben azt mondta neki XIII. Leó, szavalna neki valamit magyarul. Szeretné hallani miként hangzik valami

hexameter, vagy ilyes a szittya nyelven. A fiatal pap aztán rákezdte:

Hősvértől pirosult gyászter, sóhajtvá köszöntlek...

És végig mondta *Kisfaludy* „Mohács”-át. A pápa egészen fellelkesedett.

— Ah, de szép, hogy pattog... Ez a nyelv igazán arravalónak látszik lenni, hogy vitéz harcosokat leikesítsen háborúra.

A mezei gazdálkodást különösen szerette. Minta-szülőtelepet létesített a Vatikán kertjében, s nagy öröme telt a szüretelésben. Kedvenceit mindig megajándékozta saját termésű borából, s ez nagy kitüntetés számba ment. Egyik magyar püspöknek is küldött egyszer egy ilyen hordocska bort és megíratta neki, hogy ez — t. i. az ő bora — majdnem olyan jó, mint a magyar bor. A magyarok iránt általában nagy rokonszenvvel viseltetett, s a *Regnum Marianum* zárandokait különös figyelemben részesítette.

Szokása volt a pápának mindenféle jegyzeteket csinálni, de ezeket csak apró szelet papírokra írta fel. Némely napon 20—30 ilyen szeletkét is teleírt s noha megszámozta, néha órákig keregett egyet-egyet fiókjában. Valamelyik udvari papja figyelmeztette egy izben, mennyire jobb lenne, ha ugynevezett *Notes* ba jegyeztetne. A pápa rögtön hozatott is egy ilyen bőrkönyvecskét s elkezdett belé írni.

a versenyzők kijátszák egymást és indifferentens egyént ültetnek a pápai székre.

Hogy ki lesz a pápa, ezt még egyáltalában nem lehet tudni. Nincs név, a mit a többinél jobban hangoztatnának. Különben olyan ez, mint az elnökválasztás. Az az ember, aki csak figuráns, gyakran kedveltebb, mint az, akinek markáns egyénisége van. Azért ebben a pillanatban még sejtetni sem lehet, hogy az árván maradt tiara kinek a fejére kerül?

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítás —

Budapest, július 21.

Esős, szeles időben gyűltek össze a képviselők ma a Házban. Az a hír, hogy Apponyi ma beszélni fog, senkit sem tartott vissza a nyári zivatar kellemetlenségei közepette sem az érdeklődéstől. Már kora reggel megteltek a karzatok és a folyosók is. A kik azonban Apponyi miatt jöttek el, azokat nagy csalódás érte. Apponyi nem akart beszélni akkor, a midőn a katolikus egyháznak gyásza van.

Feketében vonult fel az elnöki dobogóra és feketében jelentek meg a Házban a kormány tagjai, valamint egy két kivétellel a néppártiak is. A néppárti Kovács Pál ellenben világos nyári ruhában jött el és ezért pártelnöki tárgyalóban volt része, a minnek látható nyoma is volt a teremben, a hol elvtársaitól messze az utolsó sorban foglalt helyet.

Kevéssel 11 előtt nyitotta meg Apponyi az ülést és általános mély csendben beszélt a pápa haláláról és a művelt világ gyászáról. Az elnök szavait mindvégig figyelemben hallgatták, végül pedig hosszas helyeslés hangzott fel. A gyász jeléül tíz percre felfüggesztette az ülést az elnök.

A szünet után már örömet szerzett az elnök a t. Háznak. Azt javasolta, „bocsássunk meg a tegnapi távollévőknek”. Mindenki megbocsátott.

Részletes tudósításunk itt következik:

Azonban alig pár napig tartott a dicsőség. A kis könyvbe unta a lapozást, nem találta meg mindjárt a lapot, amelyre írt, végre is letele:

— Csak jobbak a papirosok — aki megszokta a rendetlenséget, az rendben nem igazodik el.

Pedig leszámítva ezekre a papírkákra való jegyzéseit, oly rendes volt XIII. Leó, hogy bármily könyvet, írást, ha elő akart kerestetni, pontosan tudta, melyik szekrényének melyik polcán van.

Rendkívül egyszerűen élt. A Vatikán tizenegyszeres szobájából alig használt hármat.

— Ez is sok, — mondogatta, — mert mentől kisebb helyen vagyunk, annál melegebben vagyunk.

Valósággal félt a hidegtől és gyűlölte. Még az aránylag enyhe római tél is megviselte s a legcsekélyebb hidegnél már kérte komornyikjától a dupla kecskebőrt.

Egy egybeszabott, tibeti kecskebőrből készült alsó öltöny volt ez, melyet, ha nagyon fázt, a szőrmés oldalával befelé öltött testére. Ő hozatta be a fűtést is a Vatikánba s szobájában olyan hőség volt, hogy, kivált az olasz kardinálisok csak úgy ájultak.

A kihallgatásoknál rendszeren vidám volt. Magánaudenciáknál, amit ugyan nagyon ritkán osztogatott, valósággal kedélyes. Egy ízben, két főrangú magyar hölgyet fogadott. Amint beléptek a pápa elébe, szinte elfogódtak s az egyik halkan sugta a másiknak:

— Olyan mint egy fehér hattyú.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Khuen-Háderváry Károly gróf miniszterelnök, Lukács László, Kolossváry Dezső, Wlassics Gyula, Tomasics Miklós, Plósz Sándor, Darányi Ignác és Láng Lajos miniszterek.

Elnök megnyitja az ülést és bemutatja az irományokat.

(A pápa halála.)

Apponyi Albert gróf elnök: T. Képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Történelmi jelentőségű gyászesetet kell a t. Háznak bejelenteni, mely e haza polgárainak millióit is közeli érinti. Tegnap, délután négy órakor hunyta le örökre szemét XIII. Leó pápa ő szentsége.

Mindenkor megrendítő óra az, a melyben katolikus egyház látható feje a földről elköltözik. Száz meg száz millió ember siratja benne lelki atyját, de az egész világ, hívő és hitetlen egyaránt: elmerül annak mérlegelésében, hogy mit vesztett az elhunyt pápa személyében és annak találgatásában, hogy mit várhat attól az ismeretlenről, a kinek kezébe le fog tétetni a pápaság óriási erkölcsi hatalma. Messze kell azonban visszanyulnunk a történelem emlékében, hogy reá adjunk egy pápára, a kinek halálakor ezek az érzelmek oly bensőséggel uralkodtak a lelkeken, mint most, midőn XIII. Leótól kell mindenkorra megválnunk. A kath. hívők fájdalommal látják annak a fénynek a letűnését, a melyet egyházukra e nagy férfi dicsőségteljes, sikerekben gazdag kormányzata árasztott: aggódva érzik annak az erős és biztos vezetésnek elvesztését, a mely nehéz helyzetekből többnyire diadalal tudott kibontakozni és bár hitők óvja őket attól, hogy az egyház jövőjében kételkedjenek, mégis tudják, hogy emberi bölcsesség is hozzájárul az egyházat mindig környékező megpróbáltatások csökkentéséhez vagy legyőzéséhez.

A kath. egyház gyásza tehát nemcsak formászerű, hanem mély és meghat, midőn a legnagyobbak egyikét vesztette el, akik valaha Szent Péter trónjára ültek. De a körülményeket nézve, azt látjuk, hogy az általános részvételben szinte elmosódott a különbség hívők és nem hívők, katolikusok és más vallásuk érzelmei közt. A kik legtávolabb állanak meggyőződéseikben attól a világnézettől, amelyet a pápaság képvisel, akik az ellentétes áramlatok leghatározottabb képviselői, visszafojtott lélekzettel, mélyeséggel megilletődéssel kísérték a pápa utolsó napjainak minden mozzanatát, megrendülve állanak koporsójánál. És e napokban, és ez órákban nem hallatszott egy szó, nem iratott egy betű, amelyet ne sugalt volna

őszinte kegyelet. Az egész művelt világ gyászolja XIII. Leó pápát.

Valóban nagy élet lehetett az, amely ilyen diadalmas halállal végződik, olyan élet, amelyben a szellemi kiválóság az étikai fensőbbiséggel egyesül, amelyben a nyilvános tevékenység dicsőségét emberi erények melegítik át, a melyet nemcsak hatalmasnak érez mindenki, de jótékonynak is. És ilyennek tudja a világ XIII. Leó életét. Intranszigenz ragaszkodás mellett az egyház tanításának tisztaságához és teljességéhez, az egyház jogaihoz és állása követelményeibe, át volt hatva ama kor szükségleteinek tudatától, amelybe őt a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek benső békére való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozása közben meg ne óvassék, vagy ha megbontatott, helyre ne állhasson. A sikerek, amelyeket e téren elért, az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított, a mult század legnagyobb államférfiai közé sorolják őt.

Nem kevésbé erős jogcím a dicsőségre és az utolsó kegyeletos megemlékezésére az a munka, a melyet a társadalmi kérdéseknek keresztény szellemben, az az a szeretet és igazság szellemében való megoldására fordított, az az állandó gond a mostoha sorsuk helyzetének intézményes javítására, a mely az egész életen át húzódik és ha végül a tisztán emberi tulajdonságokat nézzük benne, melyekhez a szívvel épügy, mint észszel felkarolt szociálpolitikai tevékenysége mintegy áthidal, úgy magunk előtt látjuk egy férfi alakját, a kiben mélyeséggel, alázatos hit egyesül a tudomány lángoló szeretetével, akinek élete tökéletes kifejezésre juttatja azt a hitet, a melyet vall és tanít, a ki a magasztos halál tusájában a keresztény bölcsész megadásával, sőt derűtlenségével bucsuzik egy nagy és sikeres életől és lép át a bizalommal várt örökkévalóságba. Ime egy ember! Es innen van az t. Ház, hogy az egész művelt világ XIII. Leó ravatalánál nem csupán aggódik és számítgat, hanem valóban gyászol is, mert ő benne a pápa az államférfi, a világtörténelem szövegében működő közéleti egyéniség nagysága az ember erkölcsi kötelességével találkozott. Csak az ilyen egyéniségekben gyönyörködik az emberiség lelkiismerete teljesen; és midőn az ilyen körülményből távozik, az irányzatok és nézetek minden különbségei mellett mindnyájan érezzük, hogy nagyot veszítettünk, mert jót.

A magyar képviselőház, annak a nemzetnek képviselete, melyhez sok millió katolikus tartozik, bizonyára mély részvétet érez a kath.

Audientia végén aztán mosolyogva jegyzé meg a pápa:

— Igaz, mint egy hattyú, de aki porban fürdik.

S vidáman mutatott burnót porral telehintett fehér talárjára.

Rómában nem szabad a papoknak csizmában járni, csak csattos cipőben. Nálunk meg, kivált régebbi szabásu egyházi férfiak tudvalevőleg nagyon szeretik a csizmát, így Haynald érsek is rendszeresen csizmát hordott. Így tett Rómában is, ami egy kis visszatetszést szült. Történt aztán, hogy egy ízben valami római pap jött Kalocsára s azt a bíboros, csattos cipőjében jól megsértáta a bokáig érő, vendégmarasztó sárban. Prűszkőlt, köhögött a monsignore és két hétig nyögte a náthát.

— No lássa, — magyarázta Kalocsa szellemes bíborosa — most már tudja, miért hordunk mi csizmát.

Ez a kis história fülébe ment XIII. Leónak is és Rómában többé sohasem esett szó a magyar püspökök csizmájáról.

A spanyol királyné 1886-ban, fia születésekor, XIII. Leó pápát kérte fel keresztapának, aki azt örömmel el is vállalta. XII. Alfonz király halála után attól tartottak, hogy kitör a forradalom. XIII. Alfonz uralkodását végzetesnek jóslták. Ekkor mondta egy spanyol miniszter:

— Ha XIII. Leó pápa nagy lehet a tizenhármassal, XIII. Alfonz se lesz azért szerencsétlen, mert tizenharmadik.

De bizény szerencsétlen lett. Elvesztette

koronája felét; az Antillákat és a Filippini-szigeteket.

A virágokat nagyon szerette a pápa. A spanyol királyné, aki komasszonya volt, egy ízben remek rózsafákat küldött a pápának. Elültettette a Vatikán kertjében, s nagy gondnal ápolgatta. Aztán valahányszor gyaloghintón sétált, kérdezősködött a rózsák felől, s az első kinyílt virágnak üvegburát csináltatott, amely alá leprésele s fogytig híven megőrizte. Altalában kedvelt minden virágot.

Volt idő, amikor a pápa naponként tartott értekezletet Rampollával. Az utóbbi időben azonban, hogy a pápa hagyományos szilárdasága és jellemereje alábbhagyott, Rampolla ügyesen elérte azt, hogy saját akarata érvényesüljön.

Igy nyáron a kamarilla arra bírta a pápát, hogy kinematográfal levessen magát. Pedig a pápa annyira irtózott minden ilyen profán dolgotól, hogy még amatőr-fényképészeknek is megtiltotta, hogy a Vatikánba lépjenek. De a kamarilla azt akarta, hogy az amerikaiak a pápa kinematográf felvételét csodálják s ezért elküldték hozzája a Banco di Roma hatalmas igazgatóját, gróf Soderinit s a pápa unokaöccsét, gróf Pecci Camillót. De csak hosszas rábeszélés után engedett a pápa. Könnytelen-keletlen lement a vatikáni kertbe s odaállott a fényképész gépe elé.

Az amerikai újságok nemsokára rá megemlékeztek arról, hogy a pápa ime Amerikában is látható. XIII. Leót nagyon bosszantotta a pszérisítésnek ez a kellemetlen módja.

egyház gyásza iránt és ezen részvételnek, valamint azon kegyeletos érzelmeknek, a melyek XIII. Leó pápa őszentsége elhunytakor az egész művelt világon uralkodnak, jegyzőkönyvileg ad kifejezést. (Általános élénk helyeslés).

(Egy lemondás.)

Ezek után az ülést 10 percre felfüggesztém. (Helyeslés).

Szünet után

Elnök jelenti, hogy *Barta* Odön lemondott összes bizottsági tagságáról. A tegnap távol volt képviselők jegyzékét azzal a javaslattal terjeszti elő, hogy ne alkalmazzák rájuk a házszabályokat. (Általános élénk helyeslés).

(A miniszterelnöki program.)

Nessl Pál: Bejárta választókerületét és arról győződött meg, hogy választói teljesen egyetértenek vele abban, hogy a harcot folytatni kell a nemzeti vívmányokért és hogy ezek nélkül nem hagyhatják abba az obstrukciót. A miniszterelnök programját és kijelentéseit bírálja és azokat nem tartja kielégítőeknek. A nemzeti követelmények megadása nélkül nem lehet szerinte béke ebben az országban. A miniszterelnök csak úgy kormányozhat tovább, ha a nemzet óhaját a felsőbb helyen tolmácsolja.

Nessl végül határozati javaslatot nyújt be, melyben arra kéri a Házat, hogy a kormány iránt bizalmatlanságának adjon kifejezést.

Sréter Alfréd személyes kérdésben emelt szót.

Az ülés ezután bevégeződött.

A kibontakozás útján.

(Lesz-e pártközi konferencia?)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21

Mint politikai körökben beszélnek, *Khuen-Héderváry* miniszterelnök, dacára annak, hogy az obstrukció javában folyik, el van telve bizalommal, hogy az ügyek csakhamar mégis rendbe jönnek.

Kolportálják egy nyilatkozatát, melyet a miniszterelnök tegnap este tett a szabadelpárt néhány tagja előtt, akikkel a válságos helyzetről beszélt és akiknek a közetközöket mondta:

— Meg vagyok győződve róla, hogy augusztus elsejére az ügyek teljesen rendbe jönnek.

Megkérdezték erre tőle, hogy miként véli lehetségesnek a bonyodalmakból való kibontakozást, de erre a miniszterelnök már nem felelt. Minthogy azonban *Khuen-Héderváry* tudnia kell, hogy az obstrukció nem fog leszerelni nemzeti vívmányok nélkül, bizonyosnak látszik, hogy a miniszterelnök most már elő fog állni olyan engedményekkel, amelyek az ellenzék eddigi ellentállásának végét vethetik, illetőleg, amelyeket az ellenzék elegendőnek tart arra, hogy az obstrukciót leszerelje.

Az bizonyos, hogy *Apponyi* beszéde után, melyet a politikai körök a legnagyobb kíváncsisággal várnak, fel fog szólalni a miniszterelnök is. Némelyek tudni vélik, hogy *Apponyi* beszédének épp az a célja, hogy *Khuen-Héderváry* részletes és precíz nyilatkozatokat tehessen ama kívánságokat illetőleg, melyeket *Apponyi* is hangoztatni fog, kifejtve, hogy végrehajtandóknak tartja azokat a kívánságokat, melyeket a képviselőház elnöke az ő ismeretes és annak idején oly nagy port fölvert memorandumában precizizozott.

Ha hitelt lehet adni az elterjedt híreknek, a miniszterelnök oda fog nyilatkozni, hogy először is garantálja azoknak a végrehajtását, melyek az 1867. évi XII. törvényekben vannak lefektetve, még pedig úgy, hogy a végrehajtás a véderőtörvény revíziójának keretén belül történék meg.

Kilátásba fogja helyezni továbbá, hogy a magyar tiszték a magyar ezredekhez helyeztessenek át. Biztosítani fogja azonkívül a magyar ezredeknek a belső szolgálati nyelv magyarságát és a hadijelvények rendezésének kérdését.

Ami a belső szolgálati nyelvet illeti, ennek az ügye úgy áll, hogy annak idején már báró *Fejérváry* Géza kieszközölte ehhez a király hozzájárulását. A volt honvédelmi miniszter ezt be is jelentette a minisztertanácsnak és akkor kétségkívül meg is lett volna a dolognak az a hatása, hogy az ellenzék beszüntesse akcióját. Amde, mint ismeretes, *Szell Kálmán* tudni sem akart róla, lévén neki az az álláspontja, hogy ő a katonai javaslatokat azért nyújtotta be, mert azokat maga is szükségesnek tartotta és már most él, vagy bukik e javaslatokkal, de sem visszavonni nem hajlandó azokat, sem engedményekbe nem megy bele a maga részéről.

Persze nagy kérdés: az ellenzék megelégszik-e azokkal, amiket *Khuen-Héderváry* most kijelenteni készül, minthogy az obstrukció a magyar vezényszóért küzd és a harcot épp azért folytatja lankadatlanul, mert alkalmasnak látja az időt és a viszonyokat jelenleg arra, hogy ezt a célját el is érje.

Ugy értesülünk egyébként, hogy *Vison-tai Soma* is fel akar szólalni a legközelebbi napokban, még pedig napirend előtt, előadván egy részletes tervet, mely véleménye szerint szintén kijelölné a kibontakozás felé vezető utat.

A pártközi konferencia tervéről most már nem esik szó. A terv tényleg megvolt, egy ebéd alkalmával, a Continental-fogadóban, mikor gróf *Apponyi* is jelen volt, hosszasan tanácskoztak a dologról, de utóbb elállottak e tanácskozás gondolatától, mert semmi kilátás sem volt arra, hogy a dolog praktikus eredményt is szülhetne.

Az azonban meglehet, hogy *Apponyi* és *Khuen-Héderváry* beszéde után mégis tartanak pártközi konferenciát.

Az aninai nagy sztrájk.

(Ötezer munkás bérharca.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Az osztrák-magyar államvasutársaság aninai vashámoraiban — mint röviden már említettük — négyszáz vasöntő munkás közül háromszáz, továbbá a hengergyár, szeggyár és javítóműhely munkásai sztrájkra léptek. A sztrájkolók száma ma estig ezernégyszázra szaporodott. A vasutársaság szolgálatában összesen 5000 munkás van, akik között szolidaritás áll fenn s így holnapra az összes munkások sztrájkba lépése várható. Legközvetlenebbül a bányászok sztrájkba lépését várják.

A biztonság megóvása érdekében Temesvármegye alispánja a temesvári hadtestparancsnokságtól két század katonaság sürgős kiküldését kérte, amely holnap érkezik. *Issekutz* megyei főjegyző még ma a helyszínére utazik. *Ebenhardt* főtisztartó már meg is érkezett.

A sztrájk kimondásának előzményeiről a következőket jelentik: A bányahuta-egylet szombati közgyűlésén egy munkás indítványt terjesztett elő az ellenőrző bárcarendszer megszüntetése iránt. A közgyűlés elnöke az indítványt vita tárgyává tenni nem engedte és kijelentette, hogy a bárcarendszer arra való, hogy a munkaidő pontos betartása ellenőrizhető le-

gyen. Az elnök kijelentette továbbá, hogy a bárcarendszer Resicán már régen érvényben van, Aninán pedig április 1-je óta. Az elmúlt hétfőig e rendszert zavartalanul túrték. Ekkor észrevette az üzletvezetőség, hogy egyes munkáscsoportok készakarva és csak azért jönnek elkésve, hogy a rend megbontassék. Ezért a későn érkezetteket a jogérvényes munkarend értelmében a munkából kizárták.

Az egyleti elnök e kijelentésére szombaton valamennyi munkás pontosan munkába állott, de az ellenőrző bárca átvételét egytől-egyig mind megtagadta. Vasárnap a társaság *Spandauer* nevű üzletvezetője érintkezésbe lépett a munkásokkal, kik küldöttséget menesztenek hozzá. *Spandauer* ekkor tudta meg, hogy a bárcarendszert a munkások sérelmesnek találják és azért neheztelnek, mert ha néhány perccel később jönnek a munkába, munkabérükből 10 százalékot levonnak. Az üzletvezető és a jelenvolt fősolgabíró utaltak arra, hogy a büntetés kiszabásához joguk van és bár többen vétettek a szabályok ellen, csak olyanoknál érvényesítették azt, kik készakarva rendbontásból készték el. A munkások ekkor kijelentették, hogy a bárcarendszert csak abban az esetben fogadják el, ha a jelenlegi alapfizetést 2 korona 40 fillérről 3 koronára emelik fel. Az üzletvezető a bérfelemelést lehetetlennek jelentette ki és menten tudtára adta a munkásoknak, hogy azokat, kik a munkaidőt be nem tartják, kiléptetteknek fogja tekinteni. Miután a munkások követelésének nem engedtek, kitünt, hogy a megegyezés lehetetlen.

Anina, jul. 21. *Molsidlovsky* fősolgabíró ma táviratilag értesítette *Eisner* temesvári iparfelügyelőt, hogy a sztrájkolók száma már meghaladja az 1800-at. Az iparfelügyelő a kereskedelmi miniszteriumtól kiküldöttet kért.

A főváros bünkrónikájából.

(Meggyilkolt udvarló. — Elszállott uri leány.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21.

Gyilkosságnak esett ma áldozatul Budapestben egy fiatal ember. Megölte valaki, aki irigyelte a csinos szeretőjét. A bűnös már a rendőrség kezei között van.

Az áldozat *Patonay* István 20 éves mázolósegéd, aki a Bérkocsis-utca 25. számú házban lakik. Szeretője, a csinos *Gubrits* Erzsébet, tegnap este azzal hívatta le a lakásáról, hogy jöjjön vele mulatni. Elmentek a Bérkocsis-utca 24. szám alatt levő Vanek-féle vendéglőbe, ahol már várták őket *Mal Rezső*, *Osztó György*, *Táncsics Géza*, *Kirozek Gyula*, *Csapó Imre*, *Kreis Gusztáv* és *Krassovitz Gyula*, valamennyien a *Patonay* István ismerősei.

Ittak, daloltak. *Gubrits* Erzsébet a *Patonay* ölében ült s szerelmes nótákkal mulattatta a társaságot. Mind a hét leány bomlott a leány után s így nem csoda, hogy mikor fejükbe szállott, összeveszttek *Patonay*val s csak nagynehezen lehetett a békét helyreállítani.

Egy órakor éjfél után ment el a vidám társaság a Vanek-féle vendéglőből. Hogy mi történt kint a sötétségbe borult utcán, azt a most folyó rendőri vizsgálat fogja kideríteni.

Két óra tájban egy nő rohant lélekszakadva a Bérkocsis-utca és József-körut sarkán posztoló *Szathmári* nevű rendőrhöz:

— Biztos ur, az istenért, jöjjön! Megöltek egy fiatal embert!

S a nő a rendőrt egy szomszédos Bérkocsis utcai házba vezette, melynek kapujában vérrebe fagyva feküdt egy ember. *Patonay* István volt. A szerencsétlen több sebből vérzett.

Hörgött, vonaglott, eszméletlenül volt sugy lát-szótt, hogy már az utolsó tusát vivja. A rendőr telefonált a mentőknek, mire ezek megérkeztek, Patonay István már meghalt.

A rendőr az esetről nyomban értesítette a VIII. kerületi kapitányságot, amely megindította a vizsgálatot. Mihamar kiderült, hogy Patonay a Vanek-féle korcsmában mulatott, ahonnan kedvese és hét pajtása társaságában távozott.

A rendőrség ma reggel valamennyit előállította. A szerencsétlen Patonayt, mint konstátálták, egy a combján ejtett nagy késszurás ölte meg, amely az ütődöt elvágta s így az áldozat elvérzett. Holttestét a boncoló intézetbe vitték.

A másik érdekes bűneset a következő: Szomorú típusa a züllött nőknek egy fiatal, csinos leány, aki tegnap óta a rendőrség börtönében ül. *Toborffy Amáliának* hívják, Budapesten született, atyja postafőnök volt. Az alacsony termetű, szép fekete hajú leánynak előkelő rokonsága van és ő a börtönben ül lopás miatt.

Toborffy Amália 16 éves korában szökött meg szüleitől és összeállt egy fiatal 22 éves festővel, aki azonban csakhamar megunta és faképnél hagyta. Az urimódohoz szakott leány nem akart nyomorogni és ezért bosszúból, hogy rokonai nem fogadták vissza, azon nők sorába állott, akik pénzért adják szerelmüket.

Toborffy Amália fokról-fokra súlyodt és annyira züllött, hogy lopott. A kivel megösmarkedett, azt meglopni próbálta. Ha sikerült a lopás — persze nagyobb összegben — akkor úgy eltudott rejtozni, hogy még a rendőrség sem találta meg. Két év óta vagy ötven helyen lakott, mert folyton változtatta a lakását. Egy néhányszor gyanuba fogták, de mindannyiszor tagadásával kitudta magát vágni.

Most azonban rajta veszett. A napokban egy vidéki ügyvéd ösmarkedett meg vele, aki elkísérte a lakására. Amint az ügyvéd távozott tőle, észrevette, hogy hiányzik 400 koronát érő melltűje. Ugylátszik, az ügyvéd ösmerte már az efajta nőket és nem ment vissza hozzá, hanem egyenesen a rendőrségre sietett.

Itt egy detektívet adtak melléje, akivel megleste a leányt. Ez egy óra múlva lejött lakásáról és egy dobutcai zálogházba tért be, ahol a melltűt hamarosan el akarta zálogosítani.

A detektív azonnal letartóztatta és behozta a főkapitányságra, ahol *Gábor Béla* dr. rendőrfogalmazó vallatta. A leánynál a ruha között bevarrva találtak egy takarékkönyvet 3820 koronáról. A leány ennek a pénznek az eredetéről nem tud felvilágosítást adni, valószínű, hogy lopásokból ered.

TANÜGY.

(—) Az aradi leánygimnáziumi tanfolyam. *Jancsics Ferenc* és *Hunyady József* dr. tanárok szeptember elején megnyitják az aradi leánygimnáziumi tanfolyamot. Ebből az alkalomból értesítés cízen füzetet adtak ki, mely az új iskoláról tájékoztatót nyújt. A füzetben elmondják eddigi működésük történetét, azaz a leányoknak latin nyelven való tanítását. Mult évi október 20 tól kezdve az idei június 21-ig folyt az oktatás. Harminc tanuló iratkozott be, kik 1—4-ik osztályba sorozva tanultak. Most szeptember 5-én azután megkezdődik a gimnáziumi tanfolyam, melynek egyelőre első és ötödik osztálya lesz. Az elsőbe az elemi iskolát, az ötödikbe a polgári vagy felsőbb leányiskola négy osztályát végzett leányokat veszik fel. A tananyag, melyet középiskolai tanárok adnak elő, megegyezik az aradi főgimnáziuméval. A növendékek az aradi főgimnáziumban tesznek vizsgát. A tandíj havi 30 korona, azon leányok számára, kik a polgári vagy felsőbb leányiskolai negyedik osztályából az ötödik gimnáziumi osztályba iratkoznak, s a latin nyelvben nem bírnak jártassággal, havi 40 korona.

Szegények 24, illetve 24 koronát fizetnek. Külön latin tanfolyam is lesz, melyen évi 12 korona a tandíj. A kevésbé tehetősek szülők — mondja az értesítés — leghelyesebben teszik, ha leányaikat a polgári iskolába és a latin tanfolyamra járatják, ami évi 86 koronába kerül. Jelelni lehet Erzsébet királyné körut 30. szám alatt mindennap délelőtt 10—12 óráig s hétköznapokon délután 3—5-ig is.

A pápa halála.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 21.

Még ma nem lehet bizonyosan tudni, hogy a Péter templomban, avagy a sixtini kápolnában lesz-e felállítva *XIII. Leó* pápa ravatala. A biborosok kollegiuma még nem határozott, de a kérdés nem is volt sürgős, mert a mai napon még nagy munka folyt; meg akarják menteni az örökkévalóságnak azt a testet, melyből a kiröppent lélek amugy is élni fog: bebalzsamozták a pápa holttestét.

A biborosok már ma tartották az első kongregációjukat, de ezen csak a legszükségesebb dolgokat határozták el, többek közt megsemmisítették azt a halász-gyűrűt, amelylyel *Rampolla* minden nagyobb érdekű okmányon hitelesítette a pápa aláírását.

A mai nap folyamán bizonyossá lett, hogy még tíz napig nem lesz pápája a katolikus egyháznak, mert csak a halált követő tizedik napon ül össze a konkláve.

Mai távirataink a következők:

A pápa a ravatalon.

Róma, július 21. A halottas szobában az ideiglenes ravatal mellett diszbe öltözött titkos kamarások és komornyikok állnak. A diszörséget két kivont kardú testőr képviseli. A szomszéd teremben pönitenciáriusok imádkoznak.

Rengeteg sok ember látogatta meg ma a holttestet. A látogatókat a Via del Vecchi nevű kapun engedik be szután kisebb csoportokban eresztik a halottas szobába.

Holnap szállítják a holttestet a vatikáni bazilikába.

A Kuriában levő biborosok a gyász jelül ibolyaszín talárban gyűltek össze ma a ravatal mellett. Ma volt a konklávé megelőző biborosi tanácskozás is, ennek határozatait azonban szigoruan titkolják.

A kormány magatartása.

Róma, július 21. A pápa haláláról szóló orvosi bizonylatot *Lapponi* dr. állította ki, *Colonna* herceg polgármesternek, a pápai majordomtól átutalt levél kíséretében juttatták kezéhez. Dr. *Lapponi* kijelenti, hogy szomorú feladatának tartja a polgármesterrel közölni, hogy a pápa adynamicus tüdőgyulladásban és haemorrhagikus mellhártyalobban hunyt el délután 4 órakor.

Róma, július 21. A *Tribuna* azt jelenti, hogy *Zanardelli* miniszterelnök táviratozott az előljáróknak, hogy ha meghívást kapnak az egyházi hatóságoktól, vegyenek részt a pápáért tartandó gyászünnepségeken. *Zanardelli* elrendelte, hogy a színházakat és más mulatóhelyeket Rómában a további intézkedésekig zárva tartásuk és hogy a zenekarok játéka a köztereken maradjon el. *Morin* miniszter értesítette Olaszország külföldi diplomáciai képviselőit a pápa haláláról. A kormány, mely nem kapott hivatalos értesítést a pápa haláláról, nem tartja szükségesnek a további intézkedések megtételét. A megtörtént egyezés szerint a kormány

a Szent Péter téren, valamint a Péter templomban a holttest közszemlére való kitétele alkalmából és a temetés idején gondoskodni fog a rend fentartásáról.

Az előintézkedések.

Róma, július 21. A mai napot a pápa holttestének a bebalzsamozása és az első kongregáció megtartása foglalta el. Ez a kongregáció fogja elhatározni, hogy a holttestet elébb a sixtini kápolnában ravatalozzák-e fel, avagy mindjárt a Péter templomban.

A Vatikánba már eddig négyezernél több részvétőtávirat érkezett. *I. Ferenc József* király a következő táviratot küldötte Bécsbe *Talliani* biboroshoz:

Ischl, július 20. Esti 7 óra 30 perc. Azon pillanatban, amidőn a katolikus világot legfőbb pásztora halálának híre a legmélyebb gyászba borítja, különösen szívemen fekszik, hogy Eminenciádnak kifejezzem azon nagy fájdalmat, melyet ezen súlyos, az egész világban oly mélyen érzett veszteség bennem keletett. Azon gyermeki szeretet és határtalan tisztelet, melyet a szentatyával szemben életében éreztem, az elhunytat kísérik az örökkévalóságba. Emlékét mindig áldani fogom és anyaszentegyházunk történetében örök időkre kiváló hely vagyón számára biztosítva. *I. Ferenc József* s. k.

Ezen táviratra, mely mint első részvétősürgöny jutott a nunciaturára, *Talliani* nuncius a következő táviratban válaszolt:

Bécs, július 20. Este 9 óra. Apostoli felségéd részvétele azon nagy veszteségen, mely anyaszentegyházunkat a nagy *XIII. Leó* pápa halálával érte, valóban megható és sietek felségédnek legmélyebben érzett, tisztelettel teljes köszönetemet kifejezni. A szent kollegium őszinte és hálás köszönettel leond felségéd részvételének ezen jeléért.

A biborosok első ülése délben fél egy órakor végződött. Ma délelőtt az ülésen megsemmisítették a pápa halászgyűrűjét és a pecséteket. Ma este bontják fel az elhunyt egyházfő végrendeletét.

A biborosok a halált követő tizedik napon vonulnak be a pápaválasztó konklávéra.

A Szent Péter-téren ötszáz katona tartja fenn a rendet. A katonákat négy óránként váltják fel.

Konklave előtt.

Róma, július 21. *Vanutelli*, *Di Pietro* és *Macchi* biborosok átvették az egyházi ügyek intézését. Holnap reggel összegyűlnek az összes biborosok, akik a kurián vannak a vatikáni Sala del Consistoróban és megtartják a konklavere vonatkozó első előkészítő ülésüket. Holnap teszik le hűségesküjüket a konklave alaptörvényeire, megbeszélnek néhány a konklavével összefüggő kérdést, majd pedig a diplomáciai kar egy részének részvétőkifejezését fogadják. *Oreglia* camerlengo biboros *XIII. Leó* halálát a Szentszéknek accreditált diplomáciai karnak notifikálta és azt az olasz püspökségekkel, nunciaturákkal és pápai delegátusokkal az illető kormányokkal való közlés végett távirati uton tudatta.

Az összes egyházi hivatalok szünetelnek a gyászünnepségek befejezéseig. A nyilvános látványosságokat beszüntették. A vatikánál accreditált nagykövetségek, valamint a külső vallásos intézetek zászlóikat félárbocra bocsátották.

Róma, július 21. *Oreglia* biboros ma sorrendben fogadta a pápai csapatok parancsnokeit és egy küldöttséget, továbbá *Pecci* Camillo

grótot, kinek részvétét fejezte ki. A vatikánba való bemenetel csak a palotához tartozóknak van megengedve. Oreglia közölte a három rend fejével Vanutelli, Angelo Di Pietro és Macchi bíborosokkal, hogy hivatalosan elfoglalta a vatikánt és felszólította őket, hogy tegyék meg a konklavere vonatkozó intézkedéseket.

A pápa halálhírének vétele után sok kereskedő azonnal bezárta boltját és azt írta ki, hogy általános gyász miatt zárva. A templomokat ellepik a hívők. Egész este özönlött a lakosság a Szent Péter térre.

Róma, július 21. Ejjel 11 órakor bevonták a csapatokat a Szent Péter térről. Délután és az esti órákban a téren nagy tolongás volt. Ma reggel 5 órakor a csapatok ismét megkezdtek rendes szolgálatukat.

Balaton-Füred, július 21. Vaszary Kolos hercegprimás a legközelebbi napokban Rómába utazik, hogy részt vegyen a konklaven.

Berlin, július 21. A National Zeitung írja: Tekintettel a küszöbön álló pápaválasztásra, bizonyosra vehető, hogy a német kormány, valamint az 1878. évi konklave alkalmával, úgy most is meg fogja őrizni teljes semlegességét. Teljesen hiúságosnak tetszhetik tehát, ha egyes bíborosok neveit említik, kiknek megválasztása a német kormánynak tetszenék, vagy nem. Az e kérdésre vonatkozó mende mondák, melyeket már többször visszautasítottak, a Novoje Vremjában egyenesen groteszk jellegű ötlenek. Ezután a National Zeitung egy római jellemzését adja említett orosz lapnak a „félelmes beavatkozás”-ra vonatkozó sorainak, melyeket izetlen képzelgésnek mond és azt jegyzi meg, hogy Németország, melynek érdek és eszmeközösége Olaszországgal politikai alapelvek tekintendők, e tekintetben nem fogja semmiképpen sem felfogását megváltoztatni.

Az udvar részvéte.

Bécs, július 21. Ő felségét, I. Ferenc Józsefet, a pápa temetésén egy főherceg fogja képviselni.

Ischl, július 21. A királyt rendkívül le-sújtotta a pápa halálának híre.

— XIII-ik Leó pápával — mondta környezetének a király — a világ egyik legnagyobb embere száll sirba. Fiúi szeretetem és hálám sirjába kísérik őt!

Bécs, július 21. Azon személyiségek közt, akik ma megjelentek a nunciaturán részvételük kifejezése végett, voltak az összes főhercegek és a diplomacia tagjai. A Bécsből távol levő főhercegektől részvét-táviratok érkeztek.

Osterbay, július 21. Roosevelt elnököt nagyon meghatotta a pápa halálának híre. Részvét-táviratában szívből érzett részvétének adott kifejezést ama kijelentéssel, hogy ezzel az Egyesült Államok összes lakóinak érzelmeit telmácsolja.

Rampolla ellen.

Róma, július 21. Miután Rampolla hivatalosan bejelentette a pápa elhunytát, letette az államtitkárságot s előkészületeket tett a Vatikán elhagyására. Azonban Oreglia bíbornok, a camerlengo, megkérte, hogy maradjon tovább is lakosztályában. A felkérésnek Rampolla engedelmességet.

Rampolla ellen a hangulat egyre ellenségesebb lesz. Sem a franciák, sem a spanyolok nincsenek osztatlanul Rampolla mellett, a többi külföldi bíbornok pedig tuynomólag Rampolla ellen fog szavazni. Ellene fognak szavazni továbbá az északolaszországiak, míg a dél-olaszországiak mellette vannak. Minthogy Gotti meg-

választása is kétséges, a Rampolla-párt di Pietrot, vagy Sartot akarja jelölni. Mind a kettő alárendelt szellem és Rampolla kezében dróton rángatott báb lenne.

A konklavében összesen 57 bíbornok vesz részt. A megválasztáshoz legalább 39 szavazat kell. Németország, mint a Nat. Ztg. egy sugalmazott cikkéből kitűnik, a pápaválasztáson mindenesetre semleges marad.

Rómából jelentik: A lapok már közlik azokat a neveket, melyeket a konklave pápajelöltjei esetleges megválasztásuk után viselni fognak. Gotti és Oreglia X. Piusnak fogja magát nevezni, Rampolla XV. Kelemennek, Vanutelli VI. Sixtusnak.

A sajtó a pápáról.

Róma, jul. 21. Giornale d'Italia szerint holnap bontják fel a pápa végrendeletét. Említett lap azt állítja, hogy a szent atya politikai végrendeletet is hagyott, melyben intézkedések vannak a konklavet illetőleg.

A Tribuna azt írja, hogy a konklavenek Rómán kívül való összegyűlése apriori ki van zárva. A konklave 12 nap múlva fog összeülni. A lapok lelik a pápa halálát.

Az Osservatore Romano és a voce Catholica legnagyobb dicsőrérettel adóznak az elhunytak. Az Osservatore Romano azt írja, hogy XIII. Leó a felekezetek engesztelhetetlen gyűlöletének volt kitéve, melyeket ő szavának hatalmával nagylelkűen fékezett meg. Ugy szerették őt, mint kevés embert e földön. A Voce Catholica azt mondja, hogy XIII. Leó pápa kedvesnek tartotta az egyház ügyeért élete végéig szenvedni.

A Tribuna szerint XIII. Leó pápa működése vita tárgyát teheti, de mindenkinek eleve meg kell hajolnia magas bölcsesége és erényei előtt.

A Giornale d'Italia azt véli, hogy Leó pápasága a vatikán és Olaszország között folyó politikai küzdelemnek utolsó korszaka.

A Popolo Romano azt írja, hogy XIII. Leónak sikerült a pápaságnak a világi hatalmakkal való harmóniáját ismét helyreállítani. Néki sikerült az Olaszországgal való súlyos differenciák elkerülése.

A szocialista Avanti című lap azt mondja: Hagyjuk el tisztelettel a pápa földi maradványait és várjunk az új ellenségre.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Ördög pilulái, operette.
Csütörtök: Ördög pilulái, operette.
Péntek: Ördög pilulái, operette.
Szombat: Ördög pilulái, operette.

Az ördög pilulái.

— Látványosság a szinkörben —

A nyári színháznak az lenne a rendeltetése, hogy főképp oly zsánerű darabokkal álljon elő: melyek nem a drámai hármasság szigorú alapon állanak, melyek nem a komoly színi bírálat alá veendőek, hanem melyeknek csupán az volna a célja, hogy a közönséget szórakoztassa, annak mulatságot és külső hatásokkal kellemes színházi estét szerezzen.

Ilyen darab az Ördög pilulái, melynek vékony meséje tisztán azon célzattal lett a szerző által összekomponálva, hogy alkalmat adjon a diszlelezőnek, a színházi gépésznek, hogy minden rendelkezésére álló eszközöket felhasználva boszorkánytáncot lejtessen a közönség minél nagyobb gaudiujára.

Ezt a célzatát a darab évtizedek óta becsületesen el is érte és a világvárosok speciális színházai, köztük első sorban a párisi Chatelet-színház egész nyáron át voltak képesek az „ördög pilulái” műsoron tartani. De csak úgy,

hogy a boszorkányság egész sorozatát frappans hatású nagy stílusú gépezetekkel tudták bemutatni.

Primitív kiállításban, kezdetleges gépezettel, járatlan technikai személyzettel a darab elveszti hatását és ép az ellenkezőjét éri el, mint ami tulajdonképpen a rendeltetése.

Azért nem kis feladatra vállalkozott a mi szinkörünk, amikor e darabot előadásra kitűzte. A mai előadásra szép számú közönség gyűlt a szinkörbe, mely nagyon jól tudta, hogy nem a szindarabon fog szórakozni, hanem a kiállításán és a gépezetek ördögi működésén. A közönség várakozásában nem is csalatkozott; amit vidéki színpad e téren nyújthat, azt meg is találta és elismerést érdemel ezért a rendezőség, mely főszólyt helyezett arra, hogy a 15 kép gyors egymásutánban peregjen le és hogy a figyelem folytonos lekötésével ne legyen ideje a darab vékony meséjén elmélkedni.

Az egyes képek boszorkányságai, emberek állatokká változása, házak összeomlása, vasut-roboanás, kinematográf, saturnalia, eltűnések, feltűnések, ez mind szépen sikerült és kedves szórakozást nyújtott.

Aki azonban orrára csípteti a kritikus pápaszemét és a magas drámai Pegazusra ül, épp onnan a darab méltatása közben lóhátról pra-lekciót tart a színház kulturmissziójáról, könnyen abba a tulzásba esik, mely a nevezetességgel határos; annál is inkább, mert évtizedek tapasztalatai már igazolták, hogy az Ördög-pilulát nem szabad bírálani, hanem szemét begunyva be kell venni. Konstatálhatjuk, hogy a publikum e labdacsokat bevette és utána jól érezte magát.

A szereplők mindannyian diszkrétan játszottak, helyesen felfogva a helyzetet, mely azt diktálta, hogy a színészeknek a háttérbe kell szorulniuk és előtérbe engedni a gépészeket, a diszlelezőket és a világítókat. Carolus.

A megszökött bányamérnök.

(Lőherer Andor levele.)

— Az Aradi Közlöny tudóstírójától —

Arad, július 21.

Az aradmegyei bányászdelegésről hozott tudósításainkban megemlékeztünk arról is, hogy Bárdi Vilmos, az Amerikába szökött bányamérnök érzékenyen megkárosított a többek között Lőherer Andort is, a gróf Csáky-uradalomnak aradmegyei jószágkormányzóját.

Lőherer Andor most levelet ír az egyik fővárosi lapnak, s ebben Bárdiról a következő érdekes dolgokat írja:

Részemről annyit be kell ismernem, hogy Bárdi Vilmos valóban megszökött Kőrösbánya állomáshelyéről szolgálatomból. Pünkösdkor családjához kért távozási engedelmet; családját egy évnél hosszabb idő óta nem látta. Csakis kerülő uton tudtam meg, hogy Hamburgból a rendőrség jelentést tett a kőrösbányai főszolgabírói hivatalnál szökéséről, illetve Amerikába való hajóra szállásáról.

El kell ismernem, hogy Bárdi Vilmos fáradságos kutató bányász volt, a ki Arad és Hunyad ércdus hegységeit óriás munkával, zajtalanul, aránylag rövid idő alatt átkutatta; s ezt a nagy területet szakadékról-szakadékra bejárta. Természetes, hogy igen sok leletet csinált s eme vidéket geológiailag majdnem teljesen föltárta. Egyetlen életpályán sem találkozok azonban az ilyen földérítő nagyon nehéz munka annyi ellenséggel, mint a bányászattal. A legkisebb siker elég arra, hogy a szomszédos érdekeltség mint engesztelhetetlen ellenség álljon sorompóba.

Igy történt Bárdival is, mert minden oldalról egyszerre támadtak föl az érdekekben érintett régi bányák tulajdonosai. Egy pirit-bánya pörét nagy virtuozitással nyerte meg s midőn szaktudása ilyen diadalt aratott, még többben váltak ellenséggé. Előbbeni bányauralnál szép jövedelme volt, de nagy leleteinek ér-

tékére támaszkodva, megvált tőlük. Arad és Hunyadvármegyékben nagy mangán-, ólom-, réz-, pirit- és széntelepeket állapított meg és tárt föl; de legnagyobb érdeme, hogy a Kőrösbányához 6—7 kilométerre fekvő *karács-cebei* aranybányák területeit és elhagyatva maradt mintegy ezer katasztrális hold területen fekvő *aranybányákat* fölkeresette, tanulmányozta, térképezte és közülök többet meg is szerzett. Ez az aranyhegység folytatása a világhírű brádi aranybányák ércmeneteinek, melyektől 6—7 kilométerre fekszik.

Tervünk volt ezen a területen nagyobb szabású bányászatot üzni, és szükségesnek láttam Bárdinak eme földterítők működését a nevezett két vármegye érdekében támogatni. Külföldi szakértővel is bejártam a kijelölt pontokat s Bárdi állításai igaznak bizonyultak. Hogy belföldi geológusaink véleményét igénybe nem vehettem, más körülményen mullott. Látva tehát, hogy a karács-cebei aranybányákban a zaiatnai kincstári vegyelmező hivatal 5-től 48 gram aranyat állapított meg tonnánként, tudva, hogy a felsőmagyarországi bányászati és kohóvállalat nagyarányu pirit-bányászatot üz nagy nyereséggel, s látva, hogy az egész Kőrös völgyének szénszükségletét a Kőrösbányán föltárt szénmedencéből el lehetne látni, Bárditól átvettem a fölfedett bányaterületeket s öt szolgálatomba fogadtam.

Sajnos, hogy Bárdi a pénzkezelésben megbízhatónak nem bizonyult, s midőn ezért kérdőre vontam, hamarosan *keréket oldott*. Kizárt dolog, hogy heti elszámolási rendszerünkönél Bárdi engemet 100.000 koronáig megkárosíthatott volna. Mindezekből világosan megítélhető, hogy az aradi hírek tulzottak.

De mert minden rossznak is van valami jó oldala, így remélem, hogy a közfigyelem ez eset alkalmából Arad és Hunyad vármegyék nagyértékű bányakincsei felé fordul, s talán lelünk módot arra, hogy ezek is ne a külföldiek zsebéből gazdagítsák, s mire talán a szeptember hónapban éppen e területen tartandó országos bányászati közgyűlés adhat alkalmat.

Az aradi Deák-ünnep.

(Előkészületek a száz éves évfordulóra.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Ez év október 17-én lesz százéves évfordulója annak, hogy megszületett a *haza bölcsé*, a 67-iki kiagyazás fenomenális eszű megteremtője, a nagy Deák Ferenc. Az ország, mely harminchat év alatt Deák Ferenc műve nyomában fejlődött és erősödött azzá, ami ma, emlékéhez méltó kegyelettel fogja megülni ezt a napot.

Aradváros közönsége már most megkezdte az előkészületeket ahhoz, hogy október 17-ike a nagy államférfi emlékéhez és Arad tekintélyéhez méltó ünnepnap legyen. A közgyűlés egy bizottságot küldött ki az emlékünnep részleteinek előkészítésére s ez a bizottság *Institúris* Kálmán polgármester elnöklése alatt ma délután öt órakor tartott ülést. Ezen az ülésen a polgármester és *Edvi-Ilés* László előterjesztései alapján a következőkben állapították meg az ünnep sorrendjét:

1. *Diszközgyűlés*. A törvényhatóság tagjai délelőtt fél 10 órakor a városháza nagytermébe gyűlnek össze. A közgyűlést *Urbán* Iván főispán fogja megnyitni, Deák Ferenc működéséről pedig *Kádas* Kálmán főjegyző fog *emlékbeszédet* mondani.

2. *Deák Ferenc szobrát*, mely három évtized óta a polgármesteri fogadó-szobában áll, ebből az alkalomból *fel fogják állítani a város-*

háza dísztermében. A szobrot 1868-ban még *Atzél* Péter alatt készítette *Aradi* Zsigmond szobrász. A szobor ugyan nem a legsikerültebb munka, (alig lehet felismerni benne Deák Ferencet) mégis művész ember munkája s kész fehér márvány szobor, csak talpázat kell hozzá.

A szobor gránit-állványába ezt a felírást vésték:

Deák Ferenc

születésének száz éves évfordulója
alkalmából ragyogó polgári érdemei-
nek megörökítése.

1809—1903.

A szobrot *Kádas* Kálmán főjegyző beszédje közben meg fogja koszorúzni.

A diszközgyűlés befejeztével a törvényhatóság és a polgárság *hálaadó istentiszteletre* megy a minoriták templomába.

Felmerült az a terv is, hogy szobor helyett a díszterem falában márványtáblát helyeznek el s hogy az évforduló napján társasvacsorát és a színházban matiné-t rendeznek. Ezekről azonban a bizottság elállt.

Ezeket a megállapodásokat a tanács útján a közgyűlésnek is tudomására hozzák.

Az ülésen *Institúris* Kálmán polgármester elnöklése alatt jelen voltak: *Edvi-Ilés* László, *Kádas* Kálmán, *Sarlot* Domokos, *Simay* István és *Varjassy* Lajos.

A színház ügye.

(Válassz egy hírlapi cikkre.)

Arad, július 21.

A kalendáriumi állatkör nyilas-jegye alatt a „Függetlenség” vasárnapi számában nagyon mérges cikk jelent meg, melynek éle *Zilahy* Gyula színigazgató ellen van irányítva. A cikk írója „A színház erkölcsi csődje”-t nyitotta meg az aradi kir. törvényszék, mint csődbíróságnak elkerülésével. Ez nem járja. Csődöt nyitni csak a törvényszék illetékes. A tömeggondnokot is csak ez rendelheti ki; a nyilas ur pedig önmagát nevezte ki tömeggondnoknak. Ha azonban megnyit a csőd, akkor tartasuk meg a felszámolási tárgyalást. Hát számoljunk.

A Béla-téri vásári komédiásokkal egy nívón áll a színház! — Ezt állítja a tömeggondnok ur! — Lássuk hát ezeket a garasos komédiásokat, kik ezek? *Zilahy* Gyula, *Zilahyné*, *Singhoffer* Vilma, *Gazdi* Aranka, *Rózsa* Lili, *Sarkadi*, *B. Szabó*, *Bejczy*, *Gúsz*, *Békassy*, *Karácsonyi* Mariska, *Répássy* Gusztó, *Polgár*, *Marházy*, *Könyves*, *Föllinuszné* stb. Ezek garasos színészek? Bélatéri komédiások? Hisz a „Függetlenség” színházi bírálója mindenkor a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott ezeknek működéséről? És a közönség véleménye sem adhatott alapot arra, hogy ezeket garasos ripacsoknak, az egészet pedig truppenak nevezhesse a nyilas.

Nem kell fővárosi vendég! így szaval a nyilas. Bezzeg, ezelőtt meg az volt a baj, hogy nem jött elég hamar és elég sok vendég. Megköszönné a közönség, ha nyilasra hallgatna az igazgató. Pedig az igazgató volna a legboldogabb ember, ha a drága vendégjárás alól felmentené őt nemcsak a nyilas — mert ez nem elég — hanem a nagy közönség is.

Az előadások kritikán alóliak, gyöngék! Ezt is vádképpen hozza fel a nyilas. Kérdezzük meg a közönséget, — Barabás ezt divattá tette — hogy akárhány előadás nem volt-e mintaszerű, hogy az operett, a dráma nem nyújtott-e akárhányszor kellemes műélvezetet. Akadt gyöngö is, szó sincs róla. De ne feledjük el, hogy amikor a színészek nap-nap után játszanak, próbálnak, tanulnak, bizony előfordul, hogy vagy kimerült, vagy gyöngéledő lesz, vagy talán kedvetlen egyik-másik; hisz emberek vagyunk. De ily kivételes esetekből kiin-

dulni nem lehet és nem szabad és ezért egyik-másik színészt vagy rendezőt garasos ripacsnak stigmatizálni nem lehet.

Oktoberre egészen ujja kell szervezni a társulatot! Ezt kívánja a nyilas. Helyes! Többeket el kell bocsájtani a társulattól, újakat kell szerződtetni. Mindez megtörtént. Kiváló erőkkel fojynak a szerződötési tárgyalások úgy az operett, mint a drámai szakból Tessék ezen tárgyalások befejezését bevárni és azután csődöt nyitni.

Még a reklám bántja a nyilast. Sohse törődjék azzal. A piakat és a lapokban közzétett hirdadás nem szegénytelen dolog. A hirdetés jegyében jár az egész világ, ez ma az alapja minden üzletnek, sőt létalapja legtöbb hiriapnak is. *Schiller* mondja: Wenn alles liebt, kann Karl allein nicht lassen. Magyarul annyit tesz: ha az egész világ hirdeti, hagyjuk Zilahyt is hirdetni.

A színház nem üzlet! mondja nyilas. Már pedig üzlet. Ha a direktornak kell színházi bért fizetni, világításról, fűtésről, rubatárrol, díszletekről és színházi tagok, színészek, zenészek, karszemélyzet, kellékesek, munkások, színházi iparosok pontos és rendszeres fizetéséről, jogdíjak, előadási díjak stb. pontos megfizetéséről gondoskodni, akkor üzlet ez, tisztelt uram; és akkor nem szabad fennakadni azon, hogy az igazgatónak a közönség igényeit, talán némelykor nem helyes ízlését is kell tekintetbe vennie;

Igen, ha a város, vagy a kormány megfogja adni az aradi nemzeti színháznak azt a subvenciót amit a bpesti, a kolozsvári nemzeti színház vagy a kir. Opera kap, akkor igazán lesz nyilasnak, akkor rögtön el kell csapni azt az igazgatót, aki nem úgy dolgozik, mint nyilas ur szeretné. Addig azonban legyünk igazságosak, méltányosak.

Dr. R.

Apponyi — nem mond semmit.

(A kormány erélyesebb rendszabályai.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21.

Napok óta politikai szenzáció tárgyát képezi az a hírlélés, hogy *Apponyi* Albert gróf leszáll az elnöki pulpitról s nagyszabású beszédet mond, a melylyel irányt ad a most folyó vitának, lecsendesíti az ellenzéket, a további obstrukció elé gátat vet, szóval, hogy a meglehetősen bonyolult helyzetből a kibontakozás útjára tereli az egész országot.

Ugy volt, hogy *Apponyi* ma beszél. Ma azonban a pápát kellett elparentálnia. Ezzel kapcsolatban az volt a terve, hogy más napirendje az ülésnek ne is legyen. De másképp történt. *Apponyi* nekrológia után a miniszterelnök programját bírálta tovább az ellenzék s ezzel aztán kihuzták az egész ülést úgy, mint egyéb közönséges napon.

Apponyi tehát holnap, szerdán beszél. Ezt megelőzőleg ma, a mint ezt már tegnap is megtette, hosszasan tárgyalt *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnökkel s megvitatta vele felszólalásának anyagát. Dacára az újabb megbeszélésnek, kiszivárgó hírek szerint nem igen biznak abban, hogy *Apponyi* beszéde fordulatot fog képezni a politikában. Tegnap még a legnagyobb várakozással néztek eléje, de ma gyökeresen megváltozott róla a fel fogás. Politikai körökben ugyanis, a melyek rendszerint jól vannak tájékozva a készülő eseményekről, ma este elterjedt, hogy *Apponyi* grófnak semmi fontosabb mondanivalója nincs.

Az egész beszéd genezisét arra vezetik vissza, hogy a kormány erélyesebb intézkedésekhez akar nyulni a parlamenti tárgyalások menetének gyorsítása végett. Ez in-

tézkedések közt emlegetik a *tárgyalási idő meghosszabbítását* s esetleg a *párhuzamos ülések behozatalát*. Hogy ez a rekkenő hőségben mit jelent, mily kemény feladatot róna a képviselőkre, azt hisszük, nem kell bővebben magyarázni. Ugy látszik, Apponyi sensibilis érzülete mindezekkel nem tud megbarátkozni s ez az oka annak, hogy holnap felszólal. A házszabályok úgy intézkednek, hogy az elnök, mint képviselő, leszáll az emelvényről és hozzászól a napirenden levő vitához: mindaddig nem elnökölhet tovább, míg az illető tárgyan a vita véget nem ér. Most a miniszterelnök programjának megvitatása van napirenden, ehhez a tárgyhöz készül hozzászólani az elnök s az ellenzék tudvalevőleg erre a tárgyra is kiterjesztette az obstrukciót. Világos tehát, hogy Apponyi hosszabb időn át nem fog elnökölni s így egyszerű jelentőség nélkül való felszólalással is eléri célját.

Egyébként a kormány által tervbe vett erélyes rendszabályok keresztülvitelére a miniszterelnök *Tallán Béla* alelnököt szemelte ki, a ki eddig is feltűnt a Ház üléseinek szigorú vezetésével, a kibben biznak, hogy Hédervárnak kezére fog játszani az obstrukciók ellenében.

HIREK.

— **Személyi hír.** *Sarlot* Domokos főkapitány, hat heti szabadsága lejárván, ma elfoglalta hivatalát.

— **Aradmegye közgyűlése.** Csütörtökön tartja Aradmegye közgyűlését, melynek előkészítésére az állandó választmány ma *Urbán Iván* főispán elnöklése alatt ülést tartott. *Khuen-Héderváry* miniszterelnök és *Kolossváry* Dezső honvédelmi miniszter jelentették, hogy tárcát vállaltak. Az állandó választmány javaslatba hozza, hogy a törvényhatósági birótság üdvözlje őket. A kisjenői, eleki, pécskai, pankotai és borosjenői vámos utak kövezésére 400,000 koronát szavazott meg a megye. A miniszter most értesítette a törvényhatóságot, hogy a vámszedési jogot ötven évre megadja a kövezési költség fejében. *Papp I. János* gör. kel. román püspök tudatta, hogy püspökké választották, s hogy a király megerősítette. Az állandó választmány javasolja, hogy a püspökök hazafias működésében való támogatásáról biztosítsa a megye.

— **A király Budapesten.** Bécsből jelentik, hogy a király valószínűleg szeptember második felében Budapestre jön és Gödöllőn vadászni fog két napig.

— **Német tudós Aradmegyében.** *Keilhack* Konrád dr., a berlini bányászakadémia világhírű tanára, az aradmegyei *Nagyhalmágyra* érkezett, hogy a Maros és Körös érc tartalma közelebb tanulmányozza. A német tudós több hetet szándékozik a vidéken tölteni s a környéken dolgozó állami geológusokkal több kiránduláson részt fog venni. *Keilhack* már a múlt nyáron is több hetet töltött Arad és Hunyadvármegyékben és nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar geológusok részletes fölvételeiről.

— **József főherceg kalandja.** *József* főherceg ki a múlt hetekben Arad vendége volt, tegnap Budapestről újból Buziásra utazott, hogy az ott összpontosított honvédcsoportok felett szemlélt tartson. A kir. herceg Budapesttől Szegedig csak Cegléden hagyta el szalonkocsiját és a vonat vesztesége alatt a Perronon sétálgatott. A félrevonult főhercegnek Cegléden egy kis kalandja is volt. Egy odaváló földműves ember ugyanis fölismerve *József* főherceget, hozzá közeledett és köszöntve a fenséget, beszélgetni

kezdett, illetőleg csak akart, természetesen a politikáról.

— Hát Fenséges uram, — szolt a ködmönös ember, — hogy leszünk már, hogy az a *Barabás* Béla nem fogad szót *Kossuth* Ferencnek?

A főherceg mosolyogva hallgatta a ceglédi ember aggodalmaskodását és kitérően azt felelte:

— Ugy e nagyon meleg van?

— Bizony ez már kutya meleg! — vágta ki a feleletet a ceglédi atyafi.

A fenség most mosolyogva szalutált és *Vécsey* báró segédtisztjával és az ezredessel ott hagyta a ceglédi embert. Később nevetve jegyezte meg:

— Politizálni akart az atyafi, de én nem álltam neki.

— **Száz babérkoszorú.** *Sárváry* Samu szilágyosmilyói polgár elhatározta, hogy az idén is száz babérkoszorút helyez el a nemzet nagyjainak szobraira és sírjaira. A koszorúk közül harmincat *Aradnak* szánt és pedig tizenháromat a vértanúknak, egyet *Lenkey* János, egyet a honvédek sírjára, a többi tizennégyet pedig Aradon elesett 48-as tisztek sírjaira. A lelkes hazafi most Nagybányán járt és amint onnan jelentik, megkoszoruzta a nagy színművészek, *Lendvay* Mártonnak szobrát, valamint koszorút helyezett el a szomszéd *Koltó* községben nyugvó gróf *Teleki* Sándor 48/49-iki honvédeztredes sírjára.

— **A miniszterelnök mandátuma.** A képviselőház igazoló állandó bizottsága ma délelőtt *Szentiványi* Arpad elnöklése alatt ülést tartott, amelyen *Belitska* Béni előadó referálásával *Khuen-Héderváry* Károly gróf temesvári és *Vojnits* István báró új-verbász képviselők megválasztását, miután mindkét megbízó levelet rendben találta, *Khuen-Héderváry* Károly gróftól és *Vojnits* István bárót a 30 nap fenntartásával igazolta.

— **A pankotai adóhivatal Világoson.** A világosi kaszinó a Pankotáról áthelyezett adóhivatali tisztviselők tiszteletére vasárnap este társasvacsorát rendezett, melyen a kaszinó tagjai csaknem teljes számban vettek részt. Az áthelyezés fontosságát s ennek a világosi társadalomra való jelentőségét dr. *Szever* Ferenc világosi plébános méltatta. Az adóhivatali tisztikar levében *Fegyverneki* Albert pénztárnok válaszolt. Még több pohárköszöntő hangzott el, s a jókedvű társaság a késő órákig együtt maradt.

— **Lehült a levegő.** Miután ma elértük azt a kánikulai meleget, amikor már fölöslegesnek és terhesnek tartottuk azt is, hogy a szokásos eszméket kicseréljük egymás közt a türehtelen forróságról; estére megjött a várva-várt időváltás. Ezzel *Falb* újabb diadalát teheti el legszebb emlékei közé, mert e napot kritikusan jelölte meg és a hitetlenek délután felé már kétségbeesett gunynyal néztek az izzó égbolt felé. Lassan, szinte észrevétlenül borult be a láthatár, de nyomban ki is derült, eső nélkül. Talán esett is, csak elsikkadt utközben amíg a forró levegőben a földig érhetett volna. Hűs szél kezdett fujdogálni, fölűdítve a tespedt levegőt. Este 6 óra felé aztán megjött a várva-várt eső. Hatalmas zápor öntözte meg a szomjas utcákat, közbe nagyokat villámlott és dörgött. Még vagy kétszer megindult az eső s így a tikkadt levegő hosszú várakozás után kissé mégis csak lehült.

— **Eljegyzés.** *Kirchknopf* Ernő budapesti központi állampénztári tisztviselő eljegyezte Aradon *Brassoványi* Erzsike kisasszonyt, *Brassoványi* József, arad-csanádi vasúti ellenőr szép leányát.

— **A függetlenség-párt elnökválsága.** A függetlenségi és 48-as párt ma este értekezletet tartott, melyben *Tóth* Jánost választották meg ügyvezető alelnökké arra az időre, míg *Kossuth*

Ferenc újból el nem foglalja az elnöki széket. Ezen határozat indokolásában kiemelték, hogy ez csak átmeneti állapot lesz, mert valamelyes megoldásnak legközelebb be kell következnie.

— **A nagyváradi rendőri brutalitások.** A miniszterelnök tudvalevőleg *Selley* Sándor miniszteri tanácsost bizta meg, hogy tegye vizsgálat tárgyává azokat a rendőri brutalitásokat, melyeket a nagyváradi rendőrség *Barabás* Béla beszámolója alkalmával követett el. Az előzetes vizsgálat már be van fejezve és az eredmény mint ma a képviselőházban is híre terjedt, az, hogy *Gerő* Armin főkapitány és több rendőri közeg ellen megindítják a fegyelmi vizsgálatot. Ezt a hírt meglepéssel vette tudomásul még az ellenzék is.

— **Végzetes kardpárba.** Súlyos következményű kardpárba folyt le ma délelőtt Aradon. *Robitsek* Kálmán, a „Dordrecht“ biztosítási intézet helybeli főgynöke és *Krenner* Zoltán joghallgató összeszóalkozásból kifolyólag állottak egymással szemben. A párbaiban *Krenner* rendkívül hevesen támadott, mire *Robitsek* elakarván háritani egy erősebb ütést, oly szerencsétlenül vágta meg ellenfele arcát, hogy annak egyik szemét erősen megsértette. *Krenner* valószínűleg elveszti szemévelágát. *Visky* Pál dr. és *Vas* Sándor dr. orvosoknak a sok munkát adott. Segédek voltak *Robitsek* részéről *Schill* József és *Lacray* Gyula, *Krenner* részéről *Szalay* Károly dr. és *Révay* Kálmán.

— **Házasság.** *Porter* Vilmos aradi nagykereskedő augusztus hó 4-én d. u. 5 órakor köt házasságot Pancsován *Bach* Mór bájos leányával, *Juliska* kisasszonnyal.

— **Regény a trónon.** Ennek a mi szenzációkban gazdag, tarka korunkban rövid idő óta igen gyakoriak az olyan meglepetések, amelyek a trónok misztikus köréből pattannak ki, nagy csodálkozására az egész világnak. Most ismét igen titokzatos regényről suttognak, ez alkalmával a svéd királyi udvarban. Nagyon rejtélyes a hír, mely onnan kiezivárgott s oly burkolt alakban terjed, hogy voltaképpen csupa kombináció adja meg csak a formáját. Egy fiatal tisz, *Bernadotte* a regény hőse, akinek nevét fontoskodó arccal és óvatos titkolózással emlegetik Stockholmban a királyné nevével kapcsolatosan. Abból indult ki a pletyka, hogy a fiatal *Bernadotte* nőszüni akar, a királyné pedig mindent elkövet, hogy ezt a házasságot megakadályozza. Hogy miért visell ennyire a szívén a királyné ennek a házasságnak meg nem történését, azt a diszkréció csak sejtteni enged. Mondják, hogy a király és királyné között éles jelenet is volt. Talán néhány nap múlva pozitívabb adatok is kerülnek napvilágra ebben az érdekes, regényes históriában.

— **Sándor és Draga hagyatéka.** Zimonyból táviratozzák, hogy a *Sándor* király és *Draga* királyné vagyonát összeíró bizottság elkészült munkájával. A hagyatéka a jövő héten kerül újra a pénzügyminisztériumba megüresedett állásokat nem fogják betölteni.

— **A katonaság köréből.** *Fikker* Károly dr. csás. és kir. 83 ik gyalogezredbeli tartalékos hadnagy szolgálaton kívüli viszonyba helyeztetett.

— **Ongyilkos közgyám.** *Szathmáry* István fazekas-varsándi közgyámról lapunk mai számában megírtuk, hogy öngyilkossági szándékából háromszor meglötte magát. A szerencsétlen sorsu ember, akit utóbbi időben agybántalmak is kínoztak, ma az aradi kórházban meghalt. Temetése holnap, szerdán délután 3 órakor lesz.

— **Olasz bor — mint hegyaljai.** Sátoraljaújhegyi tudósítónk jelenti: Pontos összeszámlálás szerint 287,840 liter, vagyis 2373 hektoliter olcsó olasz bor érkezett a folyó év első fe-

leben, hat hónap alatt Sátoralja új helyre. A borok mind Fiuméből jöttek s legnagyobb részüket a pesti magyar kereskedelmi bank szállította. A legmegdöbbentőbb, hogy a kétezer hordó borból huszat sem adtak el mint olasz bort, hanem mint *hegyaljai* szállított Galiciába. Így érthető azután, hogy bortermelőink miért nem tudják sem a tavalyi, sem a harmadévi, de még az azelőtti években termelt kitűnő boraikat sem értékesíteni.

— **Éjjeli tűz.** Az éjjel 12 óra tájban az Ilés és Kosár-utca sarkán egy félszer tűzet fogott, de mielőtt odaért a tüzoltóság, a házbeliek és a szomszédok már el is oltották a tüzet.

— **Jégeső a fővárosban.** Ma reggel öt órakor Budapest felett hatalmas jégeső vonult át. Mogyorónyi nagyságu jég esett úgy öt percig, itt-ott kárt is okozott. A meteorológiai intézethez érkezett jelentések szerint felhőszakadás volt egész Pestmegyében.

— **Szerencsétlenség egy bányában.** Milanóból jelentik, hogy a Piacza melletti petroleum bányában gázrobbanás történt. A bányában éppen egy uritársaság volt látogatóban. A társaságból három nő és egy férfi halt meg az explózió következtében.

— **A vízbe fullt perjel.** Végzetes szerencsétlenségnek lett áldozata *Szalay* Alfréd zirci konvent agg tiszteletben álló perjele. E hó 16-án érkezett nyaralásra a fonyódi fürdőtelepre. Július 18-án szombaton délelőtt 11 óra tájban fürdeni ment. Fürdés közben hihetetlen szélvihar érte s a csekély, csak térdig érő vízben összerogyott s ott fulladt meg a vízben. Vízbebukását a nagy számmal fürdőzők közül többen látták, de nem gondoltak a szerencsétlenségre. Csak hosszabb idő múltán siettek a szerencsétlenség színhelyére, de az agg perjel akkor már halva volt. Holttestét ott hagyták délután 4 óráig, míg a *Plachner* lengyeltóthi főbíró meg nem érkezett, ki is lakására vitette, miután a vizsgálatot megejtette.

— **Halálozás.** *Schneider* Ferenc ismert és közbecsült aradi polgár élte 68-ik évében elhunyt.

— **A kis-iratosi szociálista-gyűlés.** Nagy reményekkel néztek a szociálisták a kis-iratosi népgyűlés elé, de bizony az nem felelt meg a várakozásuknak. Pedig már hónapokkal ezelőtt a Budapestről Battonyán járt, titokban működött szociálisták beszélték, hogy Kevermes, Kurtics és különösen Kis-Iratos népe mind szociálista. A gyűlés 19-én folyt le. Délelőtt 11 órakor mintegy 200—250 munkás jelent meg a kis-iratosi népgyűlésen, köztük néhány elvbarát a szomszédos községekből. A hatóságot *Hervay* Kálmán battonyai főszolgabíró és *Petrovics* Mihály szolgabíró képviselte. A budapesti központ küldöttjeként jelentkezett *Magyar Gyula*, a *Népszava* belmunkatársa. Beszélt a nép helyzetéről, annak javításáról, a párt-küzdelmekről és végül 2 órakor délután, beszéde befejeztekor az újjászervezett szociál-demokrata pártot ajánlotta a közönség pártfogásába. A népgyűlés minden lelkesedés nélkül, csendesen folyt le. Hatósági beavatkozásra szükség nem volt.

— **Pöstyén az árvíz után.** Pöstyénből jelentik a fürdőigazgatóság, hogy a Vág áradása folytán három napra megszakított közlekedés a fürdők és a laképületek között immár helyreállott. Az épületeket a víz nem érintette. A fürdő megrongált utai szintén helyre vannak állítva. A Pöstyénbe rendelt utászosztály, tekintettel az ezernyi fürdővendégre, a hidmunka teljes befejezéseig ott marad. Addig is komppal történik a szigetre való közlekedés.

— **Merényiő férj.** *Ó-Pécskáról* jelentik tudósítónk: *Alb* Traján ó-pécskai földmives tegnap éjjel feleségét bezárta a szobába s éles kaszával több helyen megsebesítette. Az asszonynak sikerült kimenekülni, mire *Alb* a saját nyakát

metszette át. Ugy találták meg félholtan. Az asszony sebe is súlyos. *Alb* összeveszett a feleségével s azért rendezte ezt a gyilkossági és öngyilkossági tragédiát.

— **Gyilkos leányrablók.** Özvegy *Panits* Markóné kumácsi lakosnak egyetlen leánya volt a legféltettebb kincse, akit a széltől is szeretett volna megoztalmazni. *Danica* szép volt s ez okozott legtöbb gondot az anyának, mert a legények folyton leskelődtek utána. Szombat este *Panitsné* együtt jött a leányával haza a mezőről. Utjuk a kukoricaföldek mellett vezette őket. Amint beszélgetve haladtak, egyszerre csak három legény ugrott ki a kukoricából, megragadták a leányt és el akarták vezetni. Az anyja kétségbeesetten kapaszkodott leányába és segítségért kiabált. A legények azt hitték, hogy az asszony sikoltásaira segítség jön valahonnan. *Bugarszky* Péró nevű legény egy vasvillával akarta elcsendesíteni az asszonyt, akit oly szerencsétlenül ütött meg, hogy az *rögtön meghalt*. A leányt azután kocsira dobták a legények és elhajtottak vele. *Panitsné* holttestét a közelben dolgozó aratók találták meg. A csendőrség kiderítette, hogy a leányrablók *Bugarszky* Péró, *Bugarszky* Jócó és *Radovánovits* Milos odaváló legények voltak. A két *Bugarszkyt* csakhamar megtalálták, ellenben *Radovánovitsra*, aki az elrabolt leánynyal el volt rejtőzve, csak hosszas keresés után akadtak rá. A gyilkos leányrablókat letartóztatták.

— **Halálos légycipés.** Csak a napokban adtuk hírt arról, hogy egy jegyző légycipés következtében vérmérgezést kapott és meghalt. Hasonló eset történt Budapest főváros közelében Martonvásáron. *Halász* András sörfőzőt még a múlt héten megcsipte egy légy az orrán. Még az nap megdagadt az orra, reggelre pedig az egész arca. A szerencsétlent tegnap bevitték a fővárosba, hogy megoperálják, de már későn volt. Meghalt. Holttestét a morguéba szállították.

— **Baleset.** Kaprucán vasárnap reggel *Janakuleszk* Arzén paraszt ember 13 éves János nevű fia egy 3 méter magas eperfáról lezuhant és mind két karját eltörte, s miután pedig súlyos belső sérüléseket is szenvedett, állapota életveszélyes.

— **Aradi tolvajok vendégszereplésen.** A tegnap tartott pécskai vásáron az ottani csendőrök egész csapat aradi illetőségű csavargót tartóztattak le, a kik fényes nappa-több helyen betörték s a vásár területén is követtek el néhány zsebmetszést. A jeles banda tagjai: *Schwarcz* Ernő, *Grosz* Miksa, *Lippe* Franciska, *Dülp* Rudolf, *Seres* Mátyás és *Zsoltér* István, kik most a pécskai járásbíróóság börtönében ülnek és várják a büntetést.

— **Miből készül a panama-kalap?** Az idei nyáron annyira kedvelt panama-kalapot hazájában, Amerikában, már nem szívesen viselik a yankeek, mert közönséges. Azelőtt, mikor egy-egy kalapnak az ára ezer—négyezer koronára rugott, nagyon előkelőnek tartották az amerikai milliomosok ezt a divatot, most azonban, mikor már mindenki visel panama-kalapot, már nem elég sikkes nekik. Persze, az a panama-kalap, amelyet nálunk széltében-hosszában viselnek az emberek, nem valódiak és az árak sem valami nagy. A Kert című folyóirat legutolsó számában írja, hogy a valódi panama-kalapot a következő anyagból készítik: A hozzávaló nyers anyagot amerikai Kolumbiában és Equadorban sudár pálmafák hatalmas levelei szolgáltatják, amelyek némelyike méterre is megnő. E pálmafák fiatalabb leveleinek rostjait szolgáltatják a Panama-kalap legkitűnőbb anyagát. Ezeket a leveleket a kalapos levagdossa, osztályozza, forró vízben megfőzi, szellős és árnyas helyen szétteretve, megszárítja. De maga a kalapgyártás még csak most következik amikor a leveleket laza csomókba kötik, gulákba rakják és teljesen megszárazítják. E zöldes-barna pálmalevelekből csak sok rektifikáció és ügyes női kezek munkája után lesz a hófehér szalmakalap. Egy-egy ilyen igazi Panama-kalap oly tartós és könnyű, hogy évtizedekig sértetlenül megmarad. A legkisebb törés vagy gyűrődés sem mutatkozik rajta s az ember úgy összerakhatja, hogy a kabátzsebében is egész könnyen elfér.

— **Katonazene.** A *Vadászkürt* (volt Kánya-féle) sörccsarnok és étterem teljesen újra átala-

kitott helyiségeit holnap, szerdán este nyitja meg a csász. és kir. 33-ik gyalogezred zenekarának hangversenye mellett *Kolbai* István vendéglős.

— **Megszökött sikkasztók.** Két külföldi rendőrhatalóságtól érkezett ma reggel távirati megkeresés a budapesti főkapitánysághoz, melyben megszökött sikkasztók elfogatását kérik, ha azok erre felé vennék útjukat. Az egyik táviratot a lengbergi rendőrség küldötte, melyben *Motyka* János rzesznóvi születésű 48 éves postakihordót keresik, aki két pénzeslevél el-sikkasztása után megszökött. A két levélben összesen 7120 korona volt. *Motyka* középtermetű, erős testalkatu, telt, oválarcu, ritka haja, feszes, katonás tartással. A másikat a csehországi saazi rendőrség küldötte, melyben *Krausz* Ferenc kolini születésű 17 éves irodai gyakor-nok köröztesztését kéri, aki 8000 koronát sikkasztott és megszökött.

— **Fél- és kivágott cipők a legnagyobb választékban** Porter Vilmos Nagy Aruházában a Szabadságtéren kaphatók. Ezen cipők úgy alak-juk, mint minőség tekintetében kiváló figyelmet érdemelnek, mert mindazon tulajdonságokkal bírnak, amelyekre a tisztelt hölgyközönség különös súlyt helyez. Tudniillik: szabásuk divatos, sikkos és súlyuk szinte alig van, anynyira könnyűek ezek a lábbelik. A zerge, glasse és sevró stb. a félcipőkön kívül kaphatók a most szürke szarvasbőr cipők is. Az árak feltűnően jutányosak.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fog-szépítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. Üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **Kéz és lábizzadás ellen kitűnő a Kosuth gyógyszerész izzadás elleni kendőse**, 1 tégely ára 1 korona. Kapható Kosuth Pál gyógyszerésznél Arad, Boros Béni-tér 15. (Dengl ház). Gyógyszerészeknek: Vojtek és Weisz, Krausz Elemér és társal urak drogueriájában.

Lahovary herceg kalandja.

(A rejtélyes török és a fátyolos hölgy.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Az összes lapokat bejárta a hír, hogy egy rejtélyes ur lakja meg mostanában a nagyvárosok hoteljeit s különböző álnéven, de leginkább *Lahovary* herceg néven zsákmányolja ki a vendéglősök jóhiszeműségét s mikor fizetésre kerül a sor, leleményes módon megugrik.

A szegedi „Európa“-szállónak volt most néhány napig ilyen rejtélyes vendége, aki négy napig dőzsölt a hotelben egy hölgygyel, ma reggel pedig szerencsésen kereket oldottak, a kifizetetlen számla helyett hátrahagyva egy üres bőröndöt.

Csütörtök este a gyorsvonattal érdekes pár érkezett Szegedre. Egy viharos arcú, gyanus eleganciájú ur bojtos török fezzben egy hölgy társaságában, kinek arca törökösen el volt fátyolozva. Az idegen *Ibrahim* Efraim lókereskedő Konstantinápolyból címen iratkozott be a szálló vendégkönyvébe. *Ibrahim* ur a dus vacsora mellett török lételre jégbehűtött pezsgőt rendelt.

A portás gyanakodni kezdett a rejtélyes törökre s azonnal telefonált a rendőrségre, a honnan azt válaszolták, hogy a detektívek — *elmentek a cirkuszba*. Másnap délben a portás ismét telefonált. Azt válaszolták, hogy a detektívek elmentek ebédelni.

Ibrahim ur pedig, hogy bizalmat keltsen maga iránt, egymásután rendelte föl magához a lókereskedőket, akikkel bizalmasan közölte, hogy a török kormány háborúra készül Bulgária ellen és a lószükségletét, éppen mint a bur háboru idején az angol kormány, szegedi lókereskedők által óhajtaná beszerezhetni. Egyik ló-

CSARNOK.

Az örökség.

Irtá: Horváth Kornél dr.

(Végo.)

III.

Hősünk öröme rövid ideig tartott. Már utközben aggasztó szorongások fogták el, olyan féle érzések, aminők nagy szerencsétlenség bekövetkeztét szokták előre jelezni.

Most, hogy diadala küszöbén állott, megszállta a kislelkűség. Többször hátrafordult, mert úgy tetszett, hogy rosszindulatu vizsga szemek kísérik, sőt egyizben nevében szólítva is hallá magát, pedig senki sem volt közelében. Amint a szállodába érve a lepcsőkön haladt, egyszerre elhült benne a vér. Egy sasorru és kecskeszakállú fiatal ember jött vele szembe, ki midőn hősünket megpillantá, fejét hirtelen elfordítá tőle, füttyűszúri próbált s pálcájával szorakozottan ütögette csizmáit.

Pedig nagyon jól ismerték egymást, hősünk észrevette a kaján öröm palástolhatatlan kifejezését, mely a gyalázatos ocsmány pófáján pillanatra felvillant. Jól tudta ő, hogy mit jelent e találkozás.

Eddig kevésre becsülte elleneit, de most belátta, hogy a jól szervezett banda hosszú ujjai nagyon messzire nyulnak. A veszély pillanatában dacossága visszatért, de azért az ovatosságról sem feledkezett meg. Vaskos kulcsát marokra fogva, ütésre készen tartott ököllel lépett be szobájába. Hiába! nem tudott menekülni a gondolatától, hogy valami közeli szerencsétlen ég fenyegeti, vagy hogy hirtelen valami borzasztó látványnak lesz tanuja, mely talán az örületbe is kergeti.

Gyertyát gyújtva, legelőbb is az ágy alá néz, majd a szekrényt nyitja ki, ezután a sarkokat veszi sorra, közben a falakra vetődő imbolgó árnyakat figyeli, miket a gyertya lobogása ijesztőkké nőveszt. Midőn végre alapos átkutatás után meggyőződött, hogy senki se rejtőzködött el, ajtaját hangosan becsapja. Az ablaktáblákat bereteszelve, a butorokat ajtaja elé hurcolja s revolverét kezébe véve, egyik sarokba tolt karosszékben helyet foglal. Várakozott.

A feszült figyelem elszibbasztá, feje lehangyatlott, a röviden szakgatottan lélegzett, válla olykor összerándult s ujjával idegesen babrált. Nyomasztó álomképek győőrték, homlokáról nehéz verejtékcseppek gyöngyöztek. Oriási fűrészfogu lendkezeket látott maga előtt forogni, mely csak úgy szörta a kékes zikrákat örült sebességgel, a kezek körül apró vörös ördögcskék jártak pokoli táncukat és incse kedték vele. Egyszerre oriási zuhanásra ébredt. A revolver esett ki kezéből. Álmos szemeit dörzsölve rémülten hordá körül a nagy össze-visszaságban. Egyhangu kopogást és sustorgást hallott, mely a szomszédszobából látszott jönni s utálatos fojtó kényszag terjedt a levegőben.

Ugyanakkor tagjaiban különös bizsergést érzett, mintha valami ámmal befolyásolnák. Sejtette, hogy közel van a döntő pillanat. Fülét a falhoz szorítva, feszülten halgatózott. Valami rémeset kellett hallania, mert s. emöldökeit hirtelen felrántotta, szemegolyóit kidülledtek s arcát kimondhatatlan rémület torzítá.

E pillanatban elfojtott vihogást hallott háta mögött. Hirtelen megfordult. A kecskeszakállú állt az ablakfüggönyök mögött.

Fogva volt... mint a halálra üzött vad, melyet az éhes kutyák minden oldalról bekeritettek. De mégsem... megpillantá a revolverét... gyorsan fel-molta s megcélozta a kecskeszakállú vigyorgó ocsmány pófáját, hosszasan, biztosan.

Azután meghuzta a ravaszt. Hatalmas dördülés reszkettette meg a levegőt. Az alak gunyosan kacagott s ujjával jóakarólag megfenegette. Nem talált — újból lött. A sasorru csak nevetett, mellén keresztelte karjait s mindenféle grimaszokat vágott, mint a rossz gyermekek szokták. Kivülről zürzavaros hangok hallatszottak — az ajtót kegyetlenül döngették.

— Pusztulj előlem, vagy a pokolba küldlek társaidhoz — ordított hősünk fogcsikorgatva s egymásután kilötte összes golyóit.

A kötnivaló gazember most már tréfát kez-

dett vele üzni, úgy tett, mintha félne a lövés-től, s minden lövés után tréfás komolysággal, hol a fejéhez, hol a lábához kapott, mintha lövés találta volna. A döngetés ujjult erővel ki tört, az ajtó recsegett.

— Pokol cudar fajzata, hát az ördögökkel cimborálsz? — ordította hősünk bőszülten s neki ontva az alaknak, hogy a birokra keljen vele, de csak a levegőt dielé á.

Az alak egyik sarokból a másikba ugrott, majd itt, majd ott táncolt, vickádozott, kacagott, nyelvét öltögette s életlen mozdulatokkal ingerelte hősünket, ki örületes rohanásában, széket, asztalt, kályhát, mindent feldöntött, öszszetört s magát egészen összeverezé.

Az ajtó végre engedett. Marcona alakok rohantak be, kik hősünket leteperték, megköztölték s kivonszolták. — Az ajtóban a felesége állt cimboráival. Köztük volt az öreg orvos is. Midőn hősünk őt meglátta, sirva fakadt, — az egyetlen ember kibem bizott — elárulta. S mindez az égbekiáltó igazságtalanság az emberek szeme láttára történt. A folyosót az almukból feivert kíváncsiak egészen megtöltötték.

A szálloda előtt lefüggönyözött kocsi állt. A kapu előtt nagy néptömeg verődött össze, kiket egy rendőr lökdösött.

— Emberek, ne hagyjatok, kiáltozott szerencsétlen hősünk, midőn a kocsiába betuszkolták, — mind a az örökség miatt történik.

Senki se sietett segélyére — az egész világ ellene esküdött.

Az orvos a sasorruhoz fordult:

— Látja, ügyvéd ur, e szegény örült igazat mond. Baját örökölte, édes atyját hasonló sors érte.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Vass Géza.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi május hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.03
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinról délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.20
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.16
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.16
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczig szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56

Motormenetek

Arad—Szabadnagyer és Battonya között.

Battonya felé reggel	8.—	Battonya felől reggel	6.02
Battonya felé d. u.	12.26	Battonya felől d. u.	12.04
Battonya felé este	7.11	Battonya felől d. u.	4.03

Nyári színház.

Szerdán, 1908. évi július hó 22-én:

Az ördög pilulái.

Látványos bohóság 3 felvonásban, 15 képpel. Irtá: Ferdinánd Lalouc, Anicet Bourgeois és Laurent. Fordította: Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Seringinos	Győre Alajos	Sára	Pajor Agnes.
Babylas	Szabó József.	Rodriguez	Juhász S.
Izabella	Gőz Aranka.	Bohóság	Rózsa Lili.
Sottinez	Bekassy Gy.	Bernadillo	Németh J.
Albert, festő	Somlai A.	Orvo	Füredi J.
Magloire	Sarkadi A.	Ij. Sára	Szállassy J.

Kezdete este 8 órakor.

NAPIREND.

Július 22. Szerda. Róm. kath. naptár: Mária, Magdolna. — Protestáns naptár: Mária, Magdolna. — Görög-keleti naptár (július 9.): Pankrac. — A nap kel 4 óra 10 perckor, nyugszik 7 óra 29 perckor.

Kölessé-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11^h—12^h óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1^h—2^h óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Kreklye-muzeum helyisége mellett ülésterem

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, derült.

NYILTTÉR.*

SIMALYA KÁROLY

Arad és vidéke polgári temetésrendező vállalata.
Arad, Andrásy tér 20. Telefon: 515.

Özv. Schneider Ferencné szül. Rein Hermina a maga, ugyszinte nevelt leánya Ilona, férjezett Stoklossa Lajosné, továbbá az alólirottak és kiterjedt rokonsága nevében is mélyen szomorodott szívvel jelenti a felejthetelen jó férj, nevelőapja, após, nagypapa, sógor, unokatestvér, rokon és jóbarát

SCHNEIDER FERENCNEK

1908 évi július hó 21-én, délelőtt fél 11 órakor, életének 68-ik s boldog házasságának 36-ik évében, a haldokló szentségének ájtatos felvétele után történt gyászosan elhunyt.

A boldogultnak földi maradványai július hó 22-én, délután 5 órakor fognak a megyei közkórház halottas csarnokából a felső temetőben levő külön sírhelyen örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent mise-áldozat az az elhunytnak lelki üdvéért pedig július hó 23-án, d. e. 8 órakor fog a főt. Minorita atyák templomában az egek Urának bemutatni.

Arad, 1908. július hó 21.

Áldás lengjen porai felett!

Özv. Kutter Antalné szül. Reim Emilia, sógornője.	Stoklossa Lajos, veje.	Strasser Károly és neje szül. Schneider Josefa,	Özv. Turli Belané szül. Schneider Anna, unokanővérei.
Stoklossa Eugenne, unokája.	Schneider Antal, unokabátyja.		

Étterem, sörcsarnok és kertmegnyitás

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, kedves ösmerőseim és jóbarátaim tudomására hozni, hogy a

„Vadászkürt“-höz címzett sörcsarnokot és éttermet

(volt Kánya-helyiség)

teljesen újonnan átalakítva folyó évi július hó 22-én

a 33. gyalogezred zenekarának válogatott műsere

hangversenyével

ünnepélyesen megnyitom.

Dréher-féle schwehathi friss sör.

Izletes ételek és valódi termésű magyar boraimmal remélem a nagyérdemű közönség igényeit minden tekintetben kielégíthetem.

Kiváló tisztelettel:

Kolbai István,
vendéglős.

Kezdete 7^{1/2} órakor. — Belépti-díj 40 fillér.

Kitünő mellékkeresetet

találhatnak hölgyek és urak, akik ismerőseik körében az én különleges **kávé, tea, rum és szivarkáimat** ajánlják.

Leon Bravo, Hamburg 14.

Magyar levelekre is azonnal válaszolunk. 1580

Cséplőgépek

felszereléséhez szükséges hivatalos

Mentőszekrények

10 koronáért kaphatók

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedésében 1427

ARADON.

Veszek zálogcédelulákat.

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCZA

Minorita-palota.

Arad legolcsóbb bevásárlási forrása

órák és ékszerekben.

Készpénzért a legmagasabb árban vesz vagy más új tárgyakra becserél mindentféle drágaköveket, arany-, ezüsttárgyakat, jó vagy tört állapotban.

TELEFON 438. 1431

Veszek zálogcédelulákat.

Kalhofert János

mű-lakatos, vízvezeték-berendező és gépjavitó műhely

Aradon, Széchenyi-utca 5. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, u. m.:

épületvasalások,

vízvezeték berendezéseket,

gépjavitásokat, légszeszmotorok és gazdasági gépek, valamint varrógépek javítását.

Vidéki megrendelések lelkiismeretesen, olcsón és pontosan eszközöztetnek. 289

Étvágytalanság és emésztési zavarok

egyszerűen eltűnnek, ha állandóan Rohitsal „Templomforrás” vizet iszunk. Régebbi hasonló bajoknál az erősebb hatású „Styriaforrás” biztos hatása.

Nagybani raktár Magyarország részére: Hoffmann József Budapest, Báthory-utca 8. 2576

Arad sz. kir. város központi választmányától.

65—1908. kpv.

Hirdetmény.

Az aradvárosi választó kerületben az országgyűlési választóknak folyó évben kiigazított és az 1904 ik évben érvénytelen bírándó ideiglenes névjegyzéke ellen beadott fellebbezésekre hozott határozatok az 1899 évi XV. t.-cz. 148. §-a szerint folyó évi július hó 20 ik

napjától kezdve 30 ig bezárólag a városház emeleti tanácstermében a hivatalos órák alatt közszemlére kitétetik. Szabadságában áll azt bárkinek megtekinteni és a hozott határozatok ellen a közszemlére kitétel napjától számított 10 nap alatt a nagyméltóságú m. kir. Curiahoz felebbezéssel élni.

A felebbezés a polgármesternél nyújtandó be.

Arad, 1908. évi július hó 13.

Institoris Kálmán,

központi választmányi elnök.

Ezen fizet szolid és olcsó kiszolgálása révén általában ösmert!

Nem csoda,

hogy csodálkoznak a felett, noyan vagyok képes valódi fémjelzett tiszta arany ékszer és finom pontos járatu órákat oly rendkívül olcsón árulni. Mint például:

- Egy szépen díszített rem. nickel anker óra 2 frt. 30 kr.
- Egy nagyon finom vasuti nickel óra 3 forintért.
- Egy erős finom acél rem. óra 3 frt. — kr.
- Egy háromfedeles tuta rem óra 5 frt. 50 kr.
- Arany és ezüst női órák rendkívül olcsón.
- Arany gyűrűk, pl 5 soros tiszta arany 15 kövel 4 frt. 60 kr.
- Arany láncokat csak az arany értékért és csekély fagon díj.

Ebresztő órák 1 frt 70, 1 frt 90 krjával.

Órákért és órajavitásokért, a melyeket saját magam javítok, 3 évi jótaliást vállalok.

Zálogcédelula és törött vagy használt aranyért a legmagasabb árt fizetem.

Tisztelettel: 3

Zinner Vilmos,

műrás és ékszerész Arad, Ferray-utca 2/b.

318

Vidéki megrendelések lelkiismerettel lesznek eszközölve.

Fontos! Fontos! Fontos!

Cséplőgép - tulajdonosoknak!

Elsőrendű, legjobb kötszerek, sebészeti eszközök és használati utasítással ellátott

Mentő-szekrénynek

az ára 5 forint.

Figyelmeztetés: Az első segélynyújtáshoz okvetlen szükséges **Mentő-szekrényeim** csont töresekhez alkalmazandó sinekkel is el vannak látva.

Lábizzadás Hónaljizzadás

ellen kipróbált biztos hatása szer a **Hajós-féle**

Szárit!!!

HINTÓPOR

Szagtalanit!

(Tanno-salicyl comp.)

126

Ára egy doboznak 35 kr.

Fenti szerek egyedül kaphatók

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferencz és Társa műszerészeknél. Arad, Deák Ferencz-utca 89. 1581

Eladó

egy egykörös járó patakmalom. Ár 1600 korona. Szerényebb igényű molnár család jövedelméből megél. Levelek körjegyzőnek. Kiszindia címzendők. 1612

SIÓFOK

a Balaton

leghullámogabb pontján.

Tökéletes

tengeri fürdő.

Üzlet eladás.

Egy már évek óta fenálló fűszer és csemege

sarok üzlet,

dohánytözsdével, italmérési joggal, szép forgalom, más vállalkozás miatt

azonnal eladó.

Bővebb felvilágosítást ad Könyig Lipót, Lippa. 1614

Legelősebb ára, kerékpár és varrógép javítóműhely.

Ascher Ferencz és Társa

írás és műszerészek.

ARAD, Deák Ferencz-utca 39.

(szemben a Vas-szállóval.)

Ajánlják magukat mindennemű órák javítására 2 évi jótállás mellett, ugymint kerékpár, varrógép, író- és kötőgépek, graphopon, beszélő és zenélő-gépek javítására, továbbá villanycsengő és telephon berendezésekre úgy helyben, mint vidékre jutányos árban, pontos és gyors kivitelben. Nagy raktár varrógép és kerékpár felszerelésekben. 1485

Arad legregyebb kerékpár és varrógép javítóműhelye és raktára, Szabadság-tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany műszerész.

Telefon szám 98.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhelyre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

6s 1518

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Telephon 364. sz.

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságot, mely az elvesztett erőt újra megerősíti. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legújabb találmány több csoda-orvosság, mely megmentett ezreket, a kik fiatalon kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez ekből elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarul könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi-orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalon kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyöngyülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt irhat a State Medical Institute az alatt jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Mindenki irhat érte bárholonnan magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarul könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika. A levelek mindig berentesítendőek 1437

Sanatorium és Vizgyógyintézet
Arad, Zrinyi-utca 3. sz. Telefon 270.
Vezető-orvos: Dr. HECHT

Idegesség, ideges gyomor, bél-, fej-, szívbántalmaknál, rheuma, köszvény, szívelzsírosodás, vérszegénység, szívbilientyű, nő, tüdő és gégebajok, rossz testtartásnál. Gyógyeszközök: Hődegvizgyógyászat, villámfény-, moor-, szénsavas-, villamos fürdők, massage, belégzések, villamosítások, svéd gyógytorna. Napfürdő. Hasmassage. 1505

Bennlakóknak kényelmes szobák, jó ellátás.
Délmagyarországon egyetlen jogosított intézet, mely télen-nyáron nyitva van.

Feltűnő újdonság!
DELICE || Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhat.
legjobb valódi francia 1434
SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

PAGLIANO-SYRUP vértisztító- és edző-szer
1838-ik év óta biztos sikerrel használatban.
Készítője: PAGLIANO GIROLAMO egyetemi tanár Florenz, „via Pandolfini“ (Olaszország.)
Szállítási főraktár: Brachetti gyógyszertár Ala. (Dél-Tirol.) 798

Alapított 1840. **Divatárház** Telefon 231. sz.
ROSENBLÜH H. és TÁRSA
Szabadság-tér. **ARAD**, Forray-utca sarok.

Rövid nyári alsó nadrág fehér vagy színes battist Chiffonból Patent nélkül 75 kr. darabja

Újász. és kir. szabdalmasított **Frisch-féle férfi-alsónadrág,** mely elől az óvnál szűkebbre vagy bővebbre szabható a nőknél, hogy a felső nadrágot vagy mellényt kellene felgombolni. Egészségi szempontból erőszorúságától, tartósságától és kényelmességétől fogva hazánkban és a külföldön a legnagyobb kedvelésnek örvend, mert a tehez sima és nem csúszkál le, mint az eddigiek, melyek vagy nagyon szűkek, vagy nagyon bővekek voltak: a gyomorra pedig rendkívül hasznosak.

Szabdalmasított férfi-alsónadrágok árai:
Képer K. 3.20
Schrull-drin K. 4.—
Kumburg K. 6.—
Rövid nadrágok méreténél elegendő a derékkészség felszórva véve.
Szabdalmasított áruk meg nem felelő esetében kicserélhetők vagy az árúk fizetett összeg visszatérítik. — Csomagolás és szállítási díjat nem számítok. 1406
Aradon kizárólag nálunk eredeti árban kaphatók.

Rövid férfi-alsónadrág meleg nyári napokon a legkellemesebb viselet.
M-depolan-schiffen K. 2.80
Csérna-kreass K. 4.48
Fohér battist K. 3.60
Színes francia battist K. 3.00

Minőségi méretekkel: Derékkészség (összesen véve), a felső nadrág teljes hossza.

